

Вісник Агрофорум № 7 (54) 2017

ЕЛЕКТРОННИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

На Львівщині обговорили питання адаптації аграрного виробництва до кліматичних змін

6

Європейська модель законодавства у сфері контролю безпеки харчових продуктів в Україні

23

Стратегія територіальної громади – виробляти, накопичувати, саморозвиватися

25

Стан і перспективи вирощування енергетичних культур

48

ЩИРО ВІТАЄМО ВАС ЗІ СВЯТОМ ВЕЛИКОДНЯ!

*У цей благословенний час
дозвольте щиро привітати Вас.
Святий Великдень несе нам
довгоочікувану радість перемоги
Сина Божого, дарує надію та
впевненість у завтрашньому дні,
поселяє спокій у серцях, укріплює
віру та живить душу.
Тож нехай Божя милість
та благословення оросять
ваше життя, а мир,
любов та злагода запанують
у Вашій оселі.*

*Зичимо Вам гарного настрою, відмінного здоров'я, сімейного затишку,
незмінного успіху та здійснення усіх задумів і мрій.*

Львівська Аграрна палата

**Христос
Воскрес!**

Вісник Агрофорум

<i>Компанія «Галіція Грінері» відкрила другу чергу теплиць на Львівщині.....</i>	4
<i>Товаровиробникам області розповіли про програми державної підтримки сільського господарства.....</i>	5
<i>На Львівщині обговорили питання адаптації аграрного виробництва до кліматичних змін.....</i>	6
<i>Українсько-польська співпраця у ветеринарній медицині розширюється.....</i>	7
<i>Міжнародний форум “Птахівництво - 2017” у Львові.....</i>	8
<i>У Львові відбулося навчання фахівців Держпродспоживслужби із Західної України.....</i>	9
<i>Невдовзі на Львівщині запропонують в оренду ряд водних об’єктів.....</i>	13
<i>Підписано закон щодо захисту прав вітчизняного сільгоспвиробника.....</i>	14
<i>Правові підстави проведення позапланової перевірки Держпраці.....</i>	17
<i>Україна вперше в 2016 році експортувала цвітну капусту в країни ЄС.....</i>	19
<i>Європейська модель законодавства у сфері контролю безпечності харчових продуктів в Україні.....</i>	23
<i>Стратегія територіальної громади – виробляти, накопичувати, саморозвиватися – Богдан Заблоцький.....</i>	25
<i>Особисті господарства: чи можливе їх перетворення у сімейні ферми? Результати та коментарі до одного соціологічного опитування.....</i>	29
<i>Кози у вашому господарстві (продовження статті).....</i>	34
<i>Стан і перспективи вирощування енергетичних культур.....</i>	48
<i>Господарю на замітку.....</i>	53
<i>Анонс подій в Україні та за кордоном.....</i>	57

Компанія «Галіція Грінері» відкрила другу чергу теплиць на Львівщині

3 квітня у Буську на Львівщині відкрили другу чергу теплиць компанії «Галіція Грінері». Це компанія із 100% -ми інвестицій із Нідерландів, на гроші інвесторів тут уже спорудили дві теплиці, де вирощують різні види салату за методом так званої сухої гідропоніки. Таким чином в Україні салат вирощують лише у цих теплицях на Львівщині.

Сьогодні урочисто перерізали стрічку та символічно «висадили» перші куці салату у новій теплиці посол Королівства Нідерландів в Україні Кейс Кломпенхауер, голова Львівської обласної державної адміністрації Олег Синютка та заступник міністра аграрної політики та продовольства України з питань європейської інтеграції Ольга Трофімцева.

«На сьогодні попит на салат набагато більший, аніж постачання і мені здається логічним інвестувати у подальший розвиток виробництва та підприємства» – заявив під час відкриття нової теплиці посол Королівства Нідерландів в Україні Кейс Кломпенхауер.

У парниках, зокрема і новому, площею 4800 метрів квадратних, вирощують 6,5 тисяч кілограм салату або 45 тисяч штук, на тиждень.

«Треба сказати слова вдячності тим людям, які повірили в Україну, тим людям які репрезентують сьогодні нове виробництво, нове тепличне господарство. І справа навіть не в 600 тисяч євро, які про інвестовані в цей проект, хоча це дуже велика сума. Це ще один крок до цієї загальної суми в 2,5 мільйони, які тут створили декілька десятків робочих місць. Справа тут в першу чергу в довірі, яку має бізнес Нідерландів сьогодні до України», – зазначив у своєму виступі Олег Синютка.

Уже наступного року у ТзОВ «Галіція Грінері» планують зводити додаткові приміщення уже для вирощування овочів.

Товаровиробникам області розповіли про програми державної підтримки сільського господарства

12 квітня аграріям області у Львові розповіли про особливості державної підтримки сільського господарства.

Доповідачі семінару – фахівці Міністерства аграрної політики та продовольства України, міжнародні експерти, представники Укрдержфонду підтримки фермерських господарств, Аграрного фонду та Львівської філії ДПЗКУ розповіли виробникам про державні програми підтримки агропромислового комплексу на поточний рік. Важлива увага доповідачів зверталася на програми розподілу в 2017 році суми в 5,5 млрд. грн. за напрямками надання кредитів фермерським господарствам, підтримки сільськогосподарських товаровиробників шляхом відшкодування відсотків за кредитами, часткової компенсації витрат на придбання вітчизняної сільськогосподарської техніки, а також державної підтримки галузі тваринництва. Агровиробники області висловили власні погляди та пропозиції відносно формування програм підтримки та нормативно-правової бази.

Семінар на Львівщині відбувся при підтримці проекту ЄС «Підтримка впровадження сільськогосподарської та продовольчої політики в Україні».

Джерело: Львівська Аграрна палата

На Львівщині обговорили питання адаптації аграрного виробництва до кліматичних змін

11 квітня на Львівщині в Інституті сільського господарства Карпатського регіону НААН відбувся круглий стіл на тему “Сценарій розвитку сільськогосподарського виробництва Карпатського регіону в умовах кліматичних змін та екологічних обмежень”.

Із вступним словом до учасників круглого столу звернувся директор Інституту, академік НААН Григорій Седіло, який відзначив основні виклики для галузей сільського господарства що виникають у зв'язку із зміною клімату. На потреби галузей сільського господарства у світі використовується понад 70 % прісної води, а тому існує потреба адаптування виробництва зокрема шляхом: впровадження екологічно дружніх сортів сільгоспкультур; використання водозберігаючих технологій виробництва; сучасних систем землеробства No-till Mini-till; оптимізації раціонів годівлі тварин; впровадження ефективних дренажних систем ферм; ефективного поширення інформації про сучасні підходи господарювання між агроформуваннями.

Фахівці різних галузевих напрямів аграрного сектору детально охарактеризували можливий вплив кліматичних змін на родючість ґрунтів, їх забезпеченість вологою, можливості впровадження нових адаптивних технологій. Крім того, увагу присутніх звертали на технологію моніторингу екологічного стану довкілля з використанням бджіл як біоіндикатора стану екологічного середовища.

Президент Львівської Аграрної палати Павло Музика у своїй доповіді звернув увагу на необхідність детального економічного обґрунтування ресурсоефективних технологій виробництва, раціонального дотримання науково, економічно та екологічно обґрунтованих сівозмін.

Джерело: Львівська Аграрна палата

Українсько-польська співпраця у ветеринарній медицині розширюється

6 квітня у Львові з ініціативи Люблінської Аграрної палати Польщі, Департаменту агропромислового розвитку Львівської облдержадміністрації та Львівської Аграрної палати відбулася робоча зустріч виробників та фахівців ветеринарної медицини двох держав, присвячена питання боротьби із поширенням Африканської чуми свиней (АЧС).

Експерти двох країн обговорили актуальні питання двосторонньої співпраці для налагодження ефективної боротьби із поширенням АЧС.

Польську сторону на зустрічі представили віце-президент Люблінської сільськогосподарської палати Густав Єндрек, голова бюро Люблінської сільськогосподарської палати Вальдемар Банах, головний ветеринарний лікар Люблінського воєводства Павел Піотровський, голова відділу Люблінської Аграрної палати у м. Замость Пйотр Куранц та фермери.

Українську сторону на зустрічі представляли Директор департаменту агропромислового розвитку Львівської ОДА Наталія Хмиз, директор Департаменту безпечності харчових продуктів та захисту споживачів Держпродспоживслужби Борис Кобаль, начальник головного управління Держпродспоживслужби України у Львівській області Євген Баркіт, директор Львівської регіональної лабораторії ветеринарної медицини Роман Сімонов, Президент Львівської Аграрної палати (ЛАП) Павло Музика, голова управи ЛАП Ігор Вуйчик, уповноважений ЛАП Олег Бейзик, експерт ЛАП, доктор ветеринарних наук Богдан Куртяк, представники районних управлінь ветеринарної медицини Львівської та Волинської областей, керівники свиногосподарств Львівщини та інші.

Представники ветеринарних служб обмінялися двостороннім досвідом співпраці для упередження випадків поширення захворювання АЧС. Фахівці відзначили, що в 2016 році в Україні зафіксовано в різних областях в 2016 році виявлено 91 неблагополучний пункт з АЧС, а у 2017 році зафіксовано 63 спалахи. Водночас територія Львівщини є поки що вільною від даного захворювання.

Джерело: Львівська Аграрна палата

Міжнародний форум “Птахівництво - 2017” у Львові

5-6 квітня у Львові фахівців та науковців, що досліджують проблеми розвитку галузей птахівництва, обговорили актуальні питання галузі в рамках Міжнародного форуму “Птахівництво-2017” та конференції “Індиківництво-2017”.

Значна увага доповідачів форуму приділялася питанням технології вирощування птиці, утримання, годівлі, ветеринарного обслуговування, що гарантує галузі збалансований розвиток і нарощування обсягів виробництва агроформуваннями.

Фахівці спеціалізованих вітчизняних та зарубіжних компаній презентували в межах заходу власні технологічні досягнення, що сприяють підвищенню ефективності виробництва продукції птахівництва. Важлива увага зверталася також практичним аспектам організації успішного бізнесу в індиківництві.

Джерело: Львівська Аграрна палата

У Львові відбулося навчання фахівців Держпродспоживслужби із Західної України

3-4 квітня у Львові відбувся черговий навчальний цикл семінарів для фахівців Держпродспоживслужби - аудиторів НАССР із областей Західної України, який проведено експертами Проекту ЄС "Вдосконалення системи безпеки харчових продуктів в Україні".

В межах навчального семінару заступник керівника проекту ЄС, старший експерт-радік з питань європейського законодавства Яна Добідовська акцентувала увагу присутніх на огляд нового законодавства в Україні, яке сприятиме наближенню національного та європейського положень щодо безпеки харчових продуктів. Яна Добідовська наголосила, зокрема, на важливості імплементації положень законодавства щодо здійснення перевірок аудитором НАССР виробничих потужностей операторів ринку.

Експерт проекту Юрій Оглашений звернув увагу присутніх фахівців Держпродспоживслужби з Львівської, Тернопільської, Івано-Франківської, Волинської, Рівненської та Чернівецької областей на практичні аспекти проведення відповідних аудитів, інспекцій і правильності оформлення документації. Фахівці Держпродспоживслужби протягом двох днів навчання також розв'язували практичні вправ та кейси, завдання, що дозволять суттєво підвищити ефективність їх практичної роботи в областях.

Фінансова підтримка для аграріїв з обласного бюджету

КОМПЛЕКСНА ПРОГРАМА ПІДТРИМКИ ТА РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА 2016-2020 РОКИ

(рішення Львівської обласної ради від 01 березня 2016 року № 106 (зі змінами))

ПОРЯДОК ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ОБЛАСНОГО БЮДЖЕТУ НА ВИКОНАННЯ ЗАХОДІВ КОМПЛЕКСНОЇ ПРОГРАМИ ПІДТРИМКИ ТА РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА 2016-2020 РОКИ (розпорядження голови ЛОДА від 30.03.2017р. № 249)

1. 1,5 МЛН. ГРН. ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ, ФІЗИЧНИХ ОСІБ ШЛЯХОМ КОМПЕНСАЦІЇ ВІДСОТКІВ ЗА КРЕДИТАМИ, ЗАЛУЧЕНИМИ У БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВАХ, КРЕДИТНИХ СПІЛКАХ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ВАЛЮТІ

Часткове відшкодування відсотків за кредитами залученими товаровиробниками на виробничі потреби, оновлення матеріально-технічної бази в розмірі до 1,5 облікової ставки НБУ, але не більше 200 тис. грн. для юридичних осіб та 100 тис. грн. для фізичних осіб.

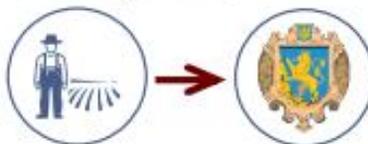

2. 8,5 МЛН. ГРН. ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ НА ЗВОРОТНІЙ ОСНОВІ У ВИГЛЯДІ ПІЛЬГОВИХ КРЕДИТІВ НА РЕАЛІЗАЦІЮ БІЗНЕС-ПЛАНІВ

Кредити надаються під 5 відсотків річних терміном до 5-ти років у розмірі, визначеному бізнес-планом, але не більше 500 тис. грн, з відтермінуванням погашення основної суми зобов'язання до 1 року на придбання сільськогосподарської техніки та технологічного обладнання, племінних тварин, корів і нетелей, розвиток дрібного тваринництва (вівчарства, козівництва, кролівництва, птахівництва тощо), а також бджолярства і рибництва, будівництва, реконструкція тваринницьких приміщень, розвиток садівництва, ягідництва, овочівництва, органічної продукції, грибів, здійснення та розвитку діяльності з передпродажної підготовки, переробки сільськогосподарської продукції

3. 1,2 МЛН. ГРН. ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В ГАЛУЗІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА У ВИГЛЯДІ ДОТАЦІЇ НА ПЛОЩУ УГІДЬ, НА ЯКИХ ПРОВОДИТИМУТЬСЯ ЗАХОДИ ІЗ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ВІДТВОРЕННЯ РОДЮЧОСТІ ҐРУНТІВ

- Освоєння земель під садівництво, ягідництво після проведення агрохімічного обстеження земельних ділянок в розмірі до 400 грн/га
- Розкислення ґрунтів (вапнування) шляхом внесення вапнякових меліорантів до 500 грн/га
- Збагачення ґрунтів біологічним азотом шляхом інокулянтів азотфіксуючих мікроорганізмів до 160 грн/га
- Сидерація ґрунтів до 350 грн/га

ДЕПАРТАМЕНТ АГРОПРОМИСЛОВОГО РОЗВИТКУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОДА

(детальна інформація на сайті ЛОДА: http://loda.gov.ua/agr_programy, або за тел. - напрям підтримки 1. (032) 252 85 90 Ігор Цвігун - напрям підтримки 2. (097) 584 80 75 Зіновій Древяк - напрям підтримки 3. (032) 255 05 72 Ігор Вус

ПРОГРАМА ЗАХОДІВ AGROPORT WEST LVIV

Проект ділової програми 27–28 квітня 2017 в 4-х конференц-залах Міжнародного аеропорту «Львів» ім. Д.Галицького

ЗАЛ №1

ЗАЛ №2

ЗАЛ №3

ЗАЛ №4

27 КВІТНЯ / ЧТ

ПРОГРАМА ПЕРШОГО ДНЯ ФОРУМУ

МІСЦЕ ПРОВЕДЕННЯ: ТЕРМІНАЛ «Д» ЛЬВІВСЬКОГО АЕРОПОРТУ

10:00 – 10:30

УРОЧИСТЕ ВІДКРИТТЯ
AGROPORT West Lviv 2017

10:30 – 12:30

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ
УКРАЇНСЬКОГО АПК
Стратегічний форум

13:00 – 15:00

СЕСІЯ 1: Результати залучення фінансування в агробізнес. Досвід Львівщини

12:30 – 13:00

Кава-брейк від Nestle

13:00 – 15:00

СЕСІЯ 2: Іноземний досвід та результати впровадження проектів міжнародної технічної допомоги

12:00 – 13:30

МОЛОЧНЕ КОЗІВНИЦТВО – ХОБІ
ЧИ БІЗНЕС?
Тренінг

- З чого почати?
- Яку породу вибрати?
- Будівництво та реконструкція приміщень для утримання кіз
- Доїльне обладнання – як зберегти здоров'я вимені?
- Ведення селекції

13:30 – 14:30

СЕРТИФІКАЦІЯ ЗА
МІЖНАРОДНИМИ
СТАНДАРТАМИ,
ЯК ІНСТРУМЕНТ
ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКУ
Семінар

Стандарти групи GFSI - BRC, IFS, FSSC 22000: як обрати стандарт для успішної роботи на міжнародних та національному ринках

13:00 – 18:00

ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА
ТА СТАЛЕ С/Г
Семінар

- Важливість охорони поверхневих вод в басейні Балтійського моря
- Поводження з відходами на великих тваринницьких комплексах.
- Покращення санітарного стану ґрунту в екологічному господарстві
- Сучасні підходи до добробуту тварин на тваринницьких комплексах. Приклад країн ЄС
- Біоферментація – як метод оздоровлення та збагачення ґрунтів на тепличних господарствах та в садах.
- Розвиток органічного виробництва – запорука екологічної безпеки регіону.
- Стька санітарія та управління стічними водами в Швеції
- Безпечні екосанітарні способи зменшення стічних вод в сільській місцевості
- тощо

12:30 – 14:30

ЗАХИСТ РОСЛИН ТА
ВНЕСЕННЯ ДОБРИВ
Семінар

- Створення зрошувальної системи з різними форсунками та налаштуваннями
- Управління зрошувальною системою різними способами залежно від ситуації
- тощо...

14:30 – 17:00

НАСІННЄВИЙ ЧЕЛЕНДЖ
Семінар

- Збереження біорізноманіття через вибір районованих сортів української селекції
- Передумови розвитку органічного овочівництва в Україні;
- Тенденції розвитку насінництва для органічного виробництва у світі.
- Асортимент сертифікованого органічного насіння

28 КВІТНЯ / ПТ

ПРОГРАМА ДРУГОГО ДНЯ ФОРУМУ

МІСЦЕ ПРОВЕДЕННЯ: ТЕРМІНАЛ «Д» ЛЬВІВСЬКОГО АЕРОПОРТУ

9:30 – 15:30

CLIMATE SMART
AGROFORUM 2017
Західноукраїнська сесія

10:00 – 12:30

Дискусійна панель №1:
Адаптаційні заходи до зміни клімату в Західній Україні

12:30 – 13:00

Кава-брейк від Nestle

13:00 – 15:00

Дискусійна панель №2:
На шляху до сталого розвитку. Від органічного виробництва до відновлення біорізноманіття

10:00 – 12:00

ЯКІСТЬ І БЕЗПЕКА
КОРМІВ І ХАРЧОВИХ
ПРОДУКТІВ.
ЗАКОНОДАВЧІ ВИМОГИ
Семінар

12:00 – 13:30

ВИСОКОЯКІСНА
ЯГНЯТИНА ЗА
СВІТОВИМИ
СТАНДАРТАМИ
Семінар

14:00 – 16:00

ФАКТОРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНСЬКОГО
КОЗІВНИЦТВА
Семінар

10:00 – 18:00

ЯГІДНИЦТВО
ТА КООПЕРАЦІЯ
I-й Міжнародний форум

10:30 – 13:00

Технологічний блок:

- Технологія вирощування суниці та малини
- Догляд за ягідниками у весняний період

13:30 – 16:00

Експортний блок:

- Вихід на ринки ЄС
- Вимоги до якості
- Потреби ринків ЄС
- Співпраця з супермаркетами

16:00 – 18:00

Кооперативний блок:

- Державна підтримка ягідництва та кооперації
- Приклад організації операцій в кооперативі
- Діючі донорські програми підтримки кооперативів
- Приклад ягідної кооперації

10:00 – 12:00

АКТИВНІ ПРОДАЖІ У
АГРОБІЗНЕСІ
Тренінг

- Ключові етапи продажів
- Методи побудови ефективної комунікації з клієнтом
- 25 технік і засобів із збільшення продажів

12:30 – 14:30

ЗАХИСТ РОСЛИН ТА
ВНЕСЕННЯ ДОБРИВ
Семінар

- Ефективне використання домашок
- Інновації на ринку обприскувачів
- тощо...

Невдовзі на Львівщині запропонують в оренду ряд водних об'єктів

В Департаменті екології та природних ресурсів Львівської облдержадміністрації закінчується підготовка документації на шість водних об'єктів, право оренди на які вже невдовзі буде виставлено на аукціон, а саме:

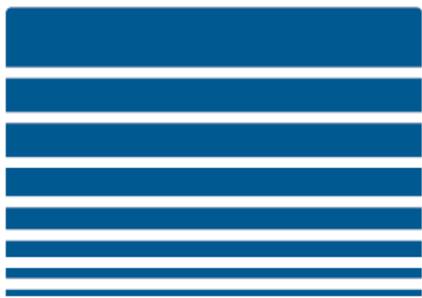
- Земельна ділянка разом із водним об'єктом, які розташовані на території Соколівської сільської ради (за межами населеного пункту) Буського району Львівської області, площею 2,3310 га, в тому числі площа водного об'єкта 1,7236 га;

- Земельна ділянка разом із водним об'єктом, які розташовані на території Давидівської сільської ради (ОТГ) с. Пасіки-Зубрицькі (за межами населеного пункту) Пустомитівського району Львівської області, площею 1,7663 га. в тому числі площа водних об'єктів 0,1675 га та 0,5007 га;

- Земельна ділянка разом із водним об'єктом, які розташовані на території Великосілківської сільської ради (за межами населеного пункту) Кам'янка-Бузького району Львівської області, площею 17,1307 га, в тому числі площа водного об'єкта 17,1307 га;

- Земельні ділянки разом із водними об'єктами, які розташовані на території Гуменецької сільської ради (за межами населеного пункту) Пустомитівського району Львівської області, площами 0,6554 га та 0,7124 га, в тому числі площі водних об'єктів 0,0883 га та 0,1167 га.

Джерело: www.ekologia.lviv.ua

Blattin®

Blattin®

**КОМБІКОРМИ
БІЛКОВІ КОНЦЕНТРАТИ
МІНЕРАЛЬНІ ПРЕМІКСИ**

с. Жовтанці, Кам.-Бузький р-н. Львівської області, вул Львівська, 2а
тел. +38(032) 292-23-18, +38 (067) 67-33-143, blattin.com.ua

ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА ДЛЯ АГРАРІВ З ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

Департамент агропромислового розвитку Львівської ОДА

5,4 МЛРД. ГРН

ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА СІЛЬГОСПВИРОБНИКІВ – 4774,3 МЛН.ГРН.

БЮДЖЕТНІ КОШТИ ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ НА:

БЮДЖЕТНУ ДОТАЦІЮ ДЛЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ
ТОВАРОВИРОБНИКІВ ТА СТИМУЛЮВАННЯ ВИРОБНИЦТВА
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

(ПОРЯДОК ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ЗАТВЕРДЖЕНО ПОСТАНОВОЮ КМУ ВІД 08.02.2017 №83)

ЧАСТКОВУ КОМПЕНСАЦІЮ ВАРТОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ТЕХНІКИ ТА
ОБЛАДНАННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО ВИРОБНИЦТВА

(ПОРЯДОК ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ЗАТВЕРДЖЕНО ПОСТАНОВОЮ КМУ ВІД 01.03.2017 №130)

**ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА ЗАХОДІВ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ
КОМПЛЕКСІ ШЛЯХОМ ЗДЕШЕВЛЕННЯ КРЕДИТІВ – 300,0 МЛН.ГРН**

*(ПОРЯДОК ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ЗАТВЕРДЖЕНО ПОСТАНОВОЮ КМУ ВІД 29.04.2015 №300
(ІЗ ЗМІНАМИ))*

**ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА ЗАХОДІВ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ
КОМПЛЕКСІ – 60,0 МЛН.ГРН.**

(ПОГАШЕННЯ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ МИНУЛИХ РОКІВ)

**ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА РОЗВИТКУ ХМЕЛЯРСТВА, ЗАКЛАДАННЯ
МОЛОДИХ САДІВ, ВИНОГРАДНИКІВ ТА ЯГІДНИКІВ І НАГЛЯД ЗА
НИМИ – 75,0 МЛН.ГРН**

*(ПОРЯДОК ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ЗАТВЕРДЖЕНО ПОСТАНОВОЮ КМУ ВІД 15.07.2005 №587
(ІЗ ЗМІНАМИ))*

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ГАЛУЗІ ТВАРИННИЦТВА – 170 МЛН.ГРН

(ПОРЯДОК ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ЗАТВЕРДЖЕНО ПОСТАНОВОЮ КМУ ВІД 28.10.2015 №884)

**НАДАННЯ КРЕДИТІВ ФЕРМЕРСЬКИМ ГОСПОДАРСТВАМ –
65 МЛН.ГРН**

(ПОРЯДОК ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ЗАТВЕРДЖЕНО ПОСТАНОВОЮ КМУ ВІД 25.08.2004 №1102)

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Підписано закон щодо захисту прав вітчизняного сільгосптоваровиробника

Президент України підписав проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо захисту прав вітчизняного сільськогосподарського товаровиробника (№1988-VIII).

Даний законопроект передбачає для сільськогосподарських товаровиробників, які до 2017 року застосовували спеціальний режим оподаткування податком на додану вартість, збільшення до кінця року значення суми податку на додану вартість, на яку платник може зареєструвати податкові накладні в Єдиному реєстрі податкових накладних на суму коштів, що були перераховані ними у січні 2017 року з поточних рахунків на спеціальні сільськогосподарські рахунки, у розмірі не більше суми, задекларованої до сплати на спеціальні сільськогосподарські рахунки у декларації з податку на додану вартість за грудень 2016 року. У межах суми такого збільшення надано право платнику податку подати до органу Державної фіскальної служби заяву щодо перерахування таких коштів з рахунка в системі електронного адміністрування податку на додану вартість такого платника податку на його поточний рахунок.

Згідно із пояснювальною запискою до документу, законопроектом пропонується внести зміни до Податкового кодексу України, якими передбачається можливість врахування у формулі для реєстрації податкових накладних в Єдиному реєстрі податкових накладних тих коштів, на які підприємства мають законне право.

Джерело: www.agravery.com ; www.agronews.ua

Оприлюднено нові проекти наказів Мінагрополітики

07 квітня 2017 р. на офіційній інтернет-сторінці Міністерства аграрної політики та продовольства України розміщено проект Наказу “Про внесення змін до Переліку максимально допустимих рівнів небажаних речовин у кормах та кормовій сировині для тварин”.

12 квітня на офіційній інтернет-сторінці Міністерства аграрної політики та продовольства України розміщено проект Наказу “Про затвердження Порядку нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення”.

Джерело: www.minagro.gov.ua

Мінагрополітики розроблено та подано 12 законопроектів до Верховної Ради

Міністерство аграрної політики та продовольства України за рік роботи розробило та подало до Верховної Ради 12 законопроектів. Про це повідомив Тарас Кутувий під час звіту роботи Мінагрополітики за минулий рік, у рамках засідання Комітету Верховної Ради України з питань економічної політики.

Перелік проектів законодавчих актів, розроблених Мінагрополітики та поданих до Верховної Ради:

№5445 «Про демонополізацію та впровадження ринкових засад функціонування спиртової галузі»;

№6269 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приватизації земель державних і комунальних них сільськогосподарських підприємств, установ та організацій»;

№5448 «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції»;

№5293 «Про дитяче харчування»;

№ 4532 «Про визнання такими, що втратили чинність, деяких законів України щодо державного регулювання виробництва і реалізації цукру»;

№ 6017 Про внесення змін до Закону України «Про Державний земельний кадастр» щодо порядку оскарження рішень, дій або бездіяльності у сфері ведення Державного земельного кадастру;

№ 4570 Про внесення змін до Закону України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» (щодо уточнення деяких термінів та понять);

№ 4569 «Про внесення змін до Закону України «Про вивізне (експортне) мито на живу худобу та шкіряну сировину» (щодо підвищення ефективності ведення галузі)

№ 4558 «Про внесення змін до статей 256 і 285 Кодексу України про адміністративні правопорушення (щодо електронної копії постанови суду)»;

№ 4611 «Про вимоги до предметів та матеріалів, що контактують з харчовими продуктами»

№ 4589 «Про внесення змін до деяких законів України щодо безпечності харчових продуктів»;

№ 4531 «Про внесення змін до деяких законів України щодо діяльності Гарантійного фонду.

Джерело: www.kmi.gov.ua

Парламент посилив захист трудових прав працівників передпенсійного віку

6 квітня Верховною Радою України прийнято Закон “Про внесення зміни до статті 42 Кодексу законів про працю України щодо захисту трудових прав працівників передпенсійного віку”.

Законодавчим актом доповнено статтю 42 Кодексу законів про працю України новою нормою, відповідно до якої, переважне право на залишення на роботі при вивільненні працівників у зв’язку із змінами в організації виробництва і праці при рівних умовах продуктивності праці і кваліфікації пропонується надавати працівникам, яким залишилося менше трьох років до настання пенсійного віку, при досягненні якого особа має право на отримання пенсійних виплат. Проект Закону зареєстровано за №5564.

Джерело: www.rada.gov.ua

Пропонується посилення законодавства щодо запровадження гуманного ставлення до тварин

4 квітня Верховна Рада України прийняла за основу проект Закону “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо запровадження гуманного ставлення до тварин)”.

Документом (№5119-1), зокрема, передбачається посилення адміністративної та кримінальної відповідальності за жорстоке поводження з тваринами. Пропонується збільшити адміністративні штрафи за жорстоке поводження з тваринами з 9-21 до 200-500 неоподатковуваних мінімумів громадян.

Також пропонується посилити кримінальну відповідальність за жорстоке поводження з тваринами, збільшивши строк позбавлення волі до восьми років.

Джерело: www.rada.gov.ua

Мінекономрозвитку опублікувало Звіт сфери публічних закупівель за 2016

У 2016 році відбулося 366 тисяч закупівель на загальну суму 274 млрд. гривень. З них 101 тисяча закупівель були надпороговими (22 тисячі проходили через ProZorro), 136 – допороговими, а ще по 128 тисячах у електронну систему були завантажені звіти. Загальна економія бюджетних коштів склала близько 10 млрд грн. Ознайомитися із звітом можна за наступним посиланням: <http://bit.ly/2oxHkuY>

Джерело: www.me.gov.ua

Правові підстави проведення позапланової перевірки Держпраці

Фахівці Державної служби праці України зазначають, що підставами для проведення позапланової перевірки додержання законодавства про працю можуть бути як такі, що визначені частиною першою ст. 6 Закону № 877.

Абзацом другим частини п'ятої ст. 7 Закону № 877 визначено, що посадова особа органу державного нагляду без направлення на здійснення заходу та службового посвідчення не має права здійснювати державний нагляд суб'єкта господарювання. Отже, підставою для недопуску державного інспектора праці до перевірки є відсутність направлення на здійснення заходу та службового посвідчення.

Відповідно до Закону №877 позапланові перевірки проводяться у разі:

- подання суб'єктом господарювання письмової заяви до відповідного органу державного нагляду про здійснення заходу державного нагляду за його бажанням;
- виявлення та підтвердження недостовірності даних, заявлених суб'єктом господарювання у документі обов'язкової звітності;
- необхідності перевірки виконання суб'єктом господарювання приписів, розпоряджень або інших розпорядчих документів щодо усунення порушень вимог законодавства, виданих за результатами проведення попереднього заходу органом державного нагляду (контролю);
- неподання суб'єктом господарювання документів обов'язкової звітності за два звітні періоди підряд без поважних причин або без надання письмових пояснень про причини, що перешкоджали поданню таких документів;
- доручення Прем'єр-міністра України про перевірку суб'єктів господарювання у відповідній сфері;
- настання аварії, смерті потерпілого внаслідок нещасного випадку або професійного захворювання, що було пов'язано з діяльністю суб'єкта господарювання;
- звернення фізичної особи про порушення, що спричинило шкоду її правам, законним інтересам, життю чи здоров'ю, навколишньому природному середовищу чи безпеці держави, з додаванням документів чи їх копій, що підтверджують такі порушення (за наявності). Позаплановий захід у такому разі здійснюється виключно за погодженням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у відповідній сфері державного нагляду, або відповідного державного колегіального органу.

Джерело: «Дебет-Кредит»

Нюанси нарахування земельного податку фізособам, яких вчасно не залучили до його сплати

У підкатегорії 112.05 Загальнодоступного інформаційно-довідкового ресурсу Державної фіскальної служби України (ДФС) податківці зазначили, що з урахуванням строків давності контролюючі органи мають право на нарахування фізичним особам сум земельного податку не пізніше закінчення 1095 дня, що настає за останнім днем граничного строку сплати грошових зобов'язань, нарахованих контролюючим органом.

При цьому граничним строком сплати грошових зобов'язань є:

- для фізосіб – платників земельного податку, що перебували на обліку станом на 1 травня, – 29 серпня;
- для фізосіб – платників земельного податку, що набули право власності на земельні ділянки після 1 травня, – визначається з урахуванням дати отримання інформації про перехід права власності.

Що стосується відповідальності фізичних осіб за несплату сум земельного податку у разі, якщо контролюючий орган вчасно не залучив їх до сплати земельного податку, то якщо сума грошового зобов'язання розраховується контролюючим органом, платник податків не несе відповідальності за своєчасність, достовірність і повноту нарахування такої суми. Водночас він несе відповідальність за своєчасне та повне погашення нарахованого узгодженого грошового зобов'язання і має право оскаржити зазначену суму в порядку, встановленому Податковим кодексом України.

Джерело: "Дебет-Кредит"

 МІНІСТЕРСТВО
АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ
ТА ПРОДОВОЛЬСТВА
УКРАЇНИ

 ЛЬВІВСЬКА
ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА
АДМІНІСТРАЦІЯ

AviaBrand
Airport Brand Development

**AGRO
PORT** | V МІЖНАРОДНА
АГРОПРОМИСЛОВА ВИСТАВКА
AGROPORT WEST LVIV 2017

27–29 квітня, Міжнародний аеропорт «Львів»

CLIMATE SMART AGRICULTURE 2017

Україна вперше в 2016 році експортувала цвітну капусту в країни ЄС

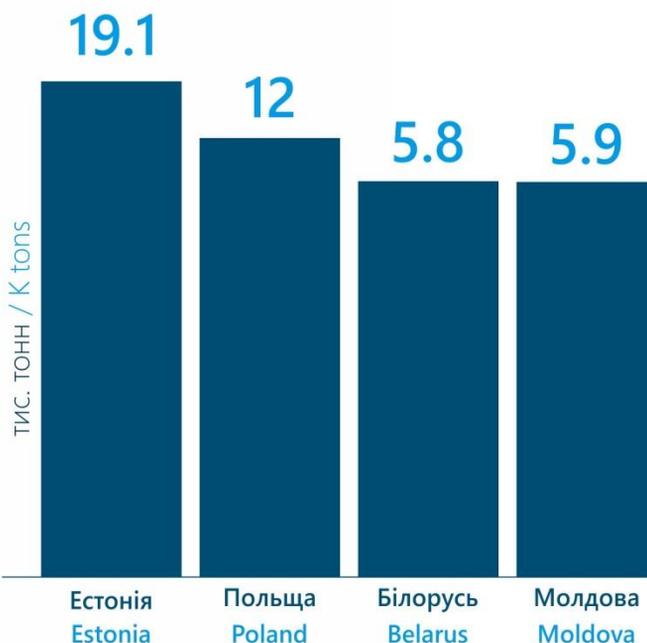
В 2016 році українські виробники вперше вийшли на ринок ЄС із цвітною капустою. За даними «Інфо-Шувар», минулого року Україна відправила на зовнішній ринок досить невеликий обсяг цієї продукції – трохи більше 40 тонн, але вперше майже 70% цього обсягу було відвантажено до Естонії та Польщі.

Важливим є той факт, що на фоні розвитку експорту, споживання імпоротної цвітної капусти в Україні знижується вже кілька років поспіль. Відбувається це через зростання внутрішнього виробництва. За підрахунками «Інфо-Шувар», врожай щороку збільшується на 2-3%. За даними Держкомстату, в 2016 році Україна зібрала 27 тис. тонн цвітної капусти і 400 тонн додатково імпортувала. Слід відзначити, що ще 3 роки тому обсяг імпорту цвітної капусти був в 3-4 рази більшим.

Фахівці «Інфо-Шувар» вважають, що у 2017 році слід очікувати чергового зниження імпорту цієї продукції. В січні-лютому 2017 року, коли імпорт сягає найбільших обсягів, Україна імпортувала 180 тонн цвітної капусти, що майже на 10% нижче, ніж показники 2016 року. Втім, виробництво та експорт цієї продукції і далі зростатиме, якщо цьому не завадять погодні умови. Минулого року найсприятливіші умови для постачання української цвітної капусти на зовнішній ринок склались у травні та листопаді.

2016
SHUVAR info

Експорт цвітної капусти
Cauliflower export

Джерело: www.shuvar.com

В Україні започаткували проект з вирощування сої на 3 млн євро

Міжнародна асоціація “Дунайська соя” та Австрійська агенція з розвитку (Austrian Development Agency, ADA) оголосили про початок проекту зі стимулювання виробництва не генномодифікованої та органічної сої в Україні.

Проект також реалізовуватиметься в Сербії, Молдові, Боснії та Герцеговині, заявила представник асоціації “Дунайська соя” в Україні Інна Ільєнко.

Проект заплановано на 5 років, в його рамках “Дунайська соя” та ADA нададуть фінансування у розмірі 4,5 млн євро кожна. Загалом на стимулювання виробництва сої в усіх країнах-учасниках буде витрачено 9 млн євро.

При цьому, як наголосив аташе посольства Австрії в Києві Флоріан Кольфюрст, на розвиток виробництва сої саме в Україні буде витрачено 3 млн євро, залишок буде розподілений між Сербією, Молдовою, Боснією та Герцеговиною.

Кольфюрст також додав, що проект розглядається в рамках Загальноєвропейської стратегії щодо протеїну, метою якої є зменшення залежності Євросоюзу від імпорту соєвого протеїну.

Джерело: www.agronews.ua

ПАТ «Концерн Хлібпром» випустить до Великодня до 95 тонн пасок

11 квітня на заводах ПАТ «Концерн Хлібпром» у Львівській та Вінницькій областях розпочато випуск пасок. Перші партії великодньої продукції традиційно скеровуються на благодійні цілі.

Загалом цього року компанія планує виготовити до 95 тонн великодньої продукції, що відповідає минулорічному показнику. Частина з них експортовано до Німеччини.

«Перевага нашої продукції в тому, що вона натуральна, випечена за традиційними технологіями, – розповідає керівник управління маркетингу ПАТ «Концерн Хлібпром» Ігор Яницький, – і ми послідовні в цьому принципі з року в рік, через що наш споживач щоразу впевнений у якості цієї продукції та залишається з нами».

Виробник випускає кілька різновидів пасок. Наймасовіша – «Паска з родзинками», випечена за давніми рецептурами з додаванням яєць та знежиреного молока. Виходить вагою 0,5, 0,3 та 0,2 кг.

Також в асортименті компанії подарункова паска в упаковці – «Паска Святкова з мигдалем» з додаванням родзинок та цукатів та «Паска Панська», прикрашена шоколадними дропсами.

Джерело: ПАТ “Концерн “Хлібпром”

В Україні розробили нову кредитну програму для агровиробників

Хімічний концерн BASF, банк «Кредит Дніпро» та дистриб'ютор «Бершадь Агроплюс» за консультативної підтримки Міжнародної фінансової корпорації (IFC) розробили для агровиробників унікальний кредитний продукт «Кредит на виріст» на придбання високоякісних засобів захисту рослин (ЗЗР) за вигідними процентними ставками та з оперативним ухваленням рішення.

Зазначається, що новий продукт працюватиме на основі інноваційної цифрової платформи, яка була створена експертами IFC спільно з партнерами. Нова платформа дозволяє якісно переглянути підходи до оцінки ризиків та знизити витрати на ресурси. Агровиробники зможуть отримати фінансування впродовж 3 робочих днів за пільговою кредитною ставкою.

Мета проекту – розширення доступу до фінансування в аграрному секторі України.

«Наше завдання полягає в тому, щоб допомогти вчасно забезпечити аграріїв фінансовими інструментами, які відповідають специфіці їхнього бізнесу та дають можливість ефективно вирішити нагальні проблеми. Наша нова програма стане ще одним кроком у роботі IFC в Україні в тому, щоб сприяти збільшенню продуктивності та прибутковості агробізнесу», – зазначила керівник програми IFC «Розвиток фінансування аграрного сектора в Європі і Центральній Азії» Лія Сорока.

Зазначається, що завдяки такому зручному й оперативному механізму фінансування в агровиробників з'являється набагато більше можливостей купувати якісніші матеріали. Сертифіковані препарати й дотримання технології вирощування посівів здатні в рази знизити ризики, що виникають у зв'язку з погодними умовами, шкідниками та ін.

Так, менеджер дистриб'ютора самостійно приїде на агровиробництво, де прямо на місці отримає повну інформацію про господарство для подальшого ухвалення рішення щодо кредиту.

«Головний принцип нашої роботи – зручність для агровиробника. Швидка оцінка кредитного ризику проводиться за місцем його розташування: починаючи від збору інформації про господарство і закінчуючи аналізом документації. В результаті виробник отримує попереднє рішення про кредит одразу після надання всіх даних», – зазначили в компанії «Бершадь Агроплюс».

Успішна реалізація спільного проекту по суті дає можливість не просто знизити вартість кредиту для агровиробника й привести його на докризовий рівень, але і повністю переглянути підходи до оцінки ризиків.

Джерело: www.agravery.com

Фітосанітарний стан сільськогосподарських рослин станом на 14 квітня 2017 року

Агрокліматичні умови звітного періоду значною мірою скоригували перебіг фітосанітарної ситуації в агроценозах країни. Зокрема, підвищена температура повітря на початку квітня, прискорили вихід шкідливих організмів із місць зимівлі та заселення ними посівів, де вони харчуються та розвиваються. На початку четвертої п'ятиденки квітня випадання дощів та підвищена вологість повітря за позитивних температур сприяли розвитку та поширенню хвороб у посівах озимих зернових та ріпаку, але негативно вплинули на шкідливість фітофагів.

Повсюди в посівах озимих та сходах ярих зернових колосових культур розвиваються хлібні блішки, п'явиці, злакові попелиці, цикадки, які за допорогової чисельності пошкодили 2-11, макс. 18% рослин у слабкому ступені. Личинки хлібної жужелиці, переважно старшого віку, в допороговій чисельності дохарчуються в посівах озимих зернових, розміщених після стерньових попередників. Захисні заходи проти вищевказаних фітофагів рекомендується проводити шляхом обприскування крайових смуг або всуціль посівів за перевищення ЕПШ (личинок жужелиці 3-4 і більше, хлібних блішок 30-50, жуків п'явиць 10-30 на кв.м, злакових мух 40-50 екз. на 100 п.с.) рекомендованими інсектицидами.

При проведенні фітосанітарного моніторингу, на заселення клопами посівів зернових колосових культур, слід враховувати, що за прохолодної погоди вони перебувають у нижніх ярусах травостою, у вузлах кушення рослини, щілинах під грудочками ґрунту. Масовий переліт у посіви відбуватиметься за настання стійкого потепління (за середньодобової температури 16-17°C і вище протягом 3-4 днів). Повсюди на 3-50% обстежених площ борошнистою россою, септоріозом, гельмінтоспоріозом, кореневими гнилями, подекуди бурою листковою іржею уражено 1-12% (септоріоз) рослин. У посівах озимого жита та ячменю (Львівська обл.) до 6% рослин уражено ринхоспоріозом. Високопродуктивні посіви під час виходу рослин у трубку оздоровлюють фунгіцидами відповідного спектру дії.

Посіви озимого ріпаку заселяють, переважно з країв полів, капустианий стебловий та великий ріпаковий прихованохоботники, хрестоцвіті блішки, ріпакові листкоїд та квіткоїд, якими пошкоджено 2-9% рослин у слабкому ступені. На 6-13% обстежених площ культури переноспорозом, альтернаріозом, фомозом, бактеріозом коренів уражено 2-12% рослин (Львівська, Черкаська обл.).

У господарствах, за перевищення шкідниками ЕПШ (ріпакового квіткоїда в період утворення бутонів – 1-2 жуки на рослину; стеблового капустияного прихованохоботника – 2 жуки на 40 рослин або 20 жуків на жовту чашку за 3 дні) необхідно провести крайові або суцільні обприскування дозволеними до використання препаратами.

В садах триває вихід і живлення довгоносиків (сірий бруньковий, яблуневий квіткоїд), які скрізь пошкодили 1-18% бруньок. Триває відродження сисних шкідників (кліщі, яблунева зелена попелиця, медяниця), якими заселено 2-10% бруньок на 20-60% дерев.

Джерело: www.consumer.gov.ua

Європейська модель законодавства у сфері контролю безпеки харчових продуктів в Україні

Яна Добідовська, заступник керівника Проекту ЄС
“Вдосконалення системи контролю безпеки
харчових продуктів в Україні”

11 квітня 2017 року Комітет Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин рекомендував парламенту прийняти у повторному другому читанні та в цілому доопрацьований законопроект № 0906 «Про державний контроль, що здійснюється з метою перевірки відповідності законодавству про безпеку та якість харчових продуктів і кормів, здоров'я та благополуччя тварин».

Це означає, що після пасхальних свят зазначений законопроект може бути винесений в зал на голосування. І саме тут в наших парламентарів є два шляхи: або прийняти цей документ і принципово змінити систему контролю безпеки харчових продуктів в Україні, а також виконати зобов'язання, взяті Україною в контексті підписання Угоди про Асоціацію. Або провалити голосування і залишити ту систему контролю, яка існує зараз, і, як ми бачимо, не завжди є ефективною та проєвропейською.

Звичайно, ми не говоримо, що в Україні не існує такої системи. Прийняття закону № 771 «Про основні принципи та вимоги до безпеки та якості харчових продуктів» у 2015 році забезпечило запровадження основних принципів європейського харчового законодавства. Однак, час показав, що їх виконання без існування ефективних та дієвих механізмів контролю залишає бажати кращого. Непоодинокі спалахи харчових отруєнь це лише підтверджують.

Саме для вирішення цих проблем нам так необхідне прийняття законопроекту № 0906.

По-перше, здійснення державного контролю харчових продуктів остаточно закріплюється виключно за Державною службою України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів (компетентний орган). Це означає, що виключно державні інспектори цього органу зможуть перевіряти операторів ринку харчових продуктів. Тобто усувається дублювання повноважень щодо здійснення такого контролю. В той же час, законопроектом передбачається, що компетентний орган має діяти відкрито та прозоро, а також зробити публічними плани своєї діяльності, як короткострокові, так і довгострокові. Це означає, що будь-яка зацікавлена особа зможе знайти на сайті Держпродспоживслужби відповідну інформацію.

По-друге, кожен крок компетентного органу має базуватися на ризик-орієнтованому підході, що на практиці означає, що категоризація операторів ринку буде здійснюватися не за видами харчових продуктів, з якими вони працюють, а індивідуально, враховуючи особливості кожного оператора.

Завдяки такому підходу сумлінні оператори будуть перевірятися із меншою частотою. При цьому перевірками буде охоплюватися увесь харчовий ланцюг за принципом «від лану до столу», включно із кормами та продуктивними тваринами.

По-третє, здійснення державного контролю можливо виключно із застосуванням переліку питань, який є вичерпним та які затверджуються Мінагрополітики. Наразі, розроблено та нещодавно затверджено два нормативно-правові акти, які інспектор компетентного органу використовує під час здійснення перевірки. Перший, це наказ Мінагрополітики «Про затвердження форми акта, складеного за результатами проведення планового (позапланового) заходу державного контролю стосовно додержання операторами ринку гігієнічних вимог щодо поводження з харчовими продуктами» від 06.02.2017 р. № 42, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 15 березня 2017 р. за № 358/30226. Другий, це наказ Мінагрополітики «Про затвердження форми акта, складеного за результатами державного аудиту щодо додержання операторами ринку вимог законодавства стосовно постійно діючих процедур, що засновані на принципах системи аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках» від 06.02.2017 р. № 41, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 15 березня 2017 р. за № 357/30225.

По-четверте, законопроект встановлено перелік підстав для відбору зразків для того, щоб вирішити проблему необґрунтованого відбору зразків. Зазначений перелік є вичерпним, що працює саме на користь операторів ринку та сприяє побудові прозорої системи контролю.

По-п'яте, передбачено певні випадки, коли оператора ринку можна звільнити від відповідальності за невідповідність вимогам харчового законодавства. Звичайно, це можливо лише якщо харчовий продукт не є небезпечним, і не становить прямої загрози здоров'ю споживача.

З усього вище зазначеного випливає, що прийняття законопроекту, з одного боку, підвищить впевненість споживачів у безпечності харчових продуктів, а з іншого боку, за рахунок встановлення чітких та прозорих механізмів контролю, забезпечить більш сприятливі умови ведення бізнесу для операторів ринку. А Україна виконає свої зобов'язання по Угоді про Асоціацію, що дозволить нам довести, що наша система державного контролю безпечності харчових продуктів є еквівалентною тій, яка існує в ЄС.

Саме тому ми сподіваємося, що під час голосування про законопроекту № 0906 «Про державний контроль, що здійснюється з метою перевірки відповідності законодавству про безпечність та якість харчових продуктів і кормів, здоров'я та благополуччя тварин» парламентарі зроблять вірний вибір, який, в першу чергу, на користь саме Україні та українцям.

Стратегія територіальної громади – виробляти, накопичувати, саморозвиватися

Богдан Заблоцький, економіст

Вже минуло два роки, як Указом президента України П. Порошенка від 12 січня 2015 року №5/2015 схвалено Стратегію сталого розвитку “Україна-2020”. У стратегії анонсовано проведення кілька десятків реформ і програм, що мають дати поштовх впровадженню в Україні європейських стандартів життя та вихід країни на провідні позиції у світі. Ці благі наміри мали на меті рух уперед за векторами розвитку, безпеки, відповідальності. Ключовим акцентом Стратегії – вектор відповідальності, котрий передбачає виключно об’єднаній територіальній громаді: “Територіальні громади самостійно вирішуватимуть питання місцевого значення, свого добробуту і нести будуть відповідальність за розвиток усієї країни”. Для того здійснюється “децентралізація та реформа державного управління” і “дерегуляція та розвиток підприємництва”.

Відразу зазначу: Стратегія “Україна-2020” не стала прогресивним документом ні для тих, хто її створив і анонсував, ні для депутатів Верховної Ради України, ні для областей, ні для територіальних громад. Уряди України до цього часу не розглядали стан виконання Стратегії, хоч зобов’язані щороку до 15 лютого затверджувати план дій щодо реалізації її положень та інформувати щоквартально до 15 числа місяця, що настає за звітним кварталом, про стан виконання плану дій щодо реалізації положень стратегії. Звідки об’єднана чи не об’єднана територіальна громада може знати як, на яких засадах, у якому напрямі, якими засобами розробляти і реалізувати свою територіальну стратегію розвитку? Відповідальність за розвиток фінансів і економіки України “повісили” на територіальні громади, а як цей розвиток здійснювати – ніхто навіть не згадує. Я розумію позицію Президента України, що він мусить поринути у стратегію боротьби проти агресії Росії в Україні, залучати міжнародні сили для посилення тиску на РФ, щоб витіснити їх вояків з України. Та ще вести боротьбу з доморощеними політиканами, які беруть на себе ініціювати альтернативні схеми співпраці з країною-агресором. Якщо до цього додати боротьбу проти корупційних схем у всіх сферах влади і декларування необґрунтованих сум готівки чиновниками в електронних деклараціях. І це при тому, що у рік ВВП на одного українця виробляється всього 35-40 тис грн., а щомісячна заробітна плата не може перевищувати 3-4 тис грн.

Не можна сказати, що урядові чиновники не давали методичних порад областям, як розробляти свої стратегії. За структурою та обсягом таких обласних стратегій – це співзвучно із структурою монографій, які зазвичай пишуть науковці.

Нарешті 30 березня 2016 року урядом запропоновано “Методичні рекомендації щодо формування і реалізації прогнозних та програмних документів соціально-економічного розвитку об’єднаної територіальної громади” разом з додатком структури плану розвитку громади і орієнтованого переліку показників. Зазначу, що як рекомендації для обласних так і для територіальних громад практично не відповідають завданням, які ставить Стратегія “Україна-2020”.

У них переважає описовий характер соціально-економічного розвитку. За показниками: демографічна ситуація, капітальні вкладення, кількість підприємств, грошові надходження, доступність публічних послуг. Зауважу, що навіть структура “Статистичного щорічника України за 2015 рік” теж змінена у сторону висвітлення початку показників кількості населення та інших соціальних аспектів України. Та мусимо знати, що статистика населення, торгівлі – це результат виробництва, а не фактор економічного зростання. Громадам і Україні потрібно зовсім іншу методологію стратегії, ніж її пропонують відповідальні державні органи.

Вирішення проблеми.

Загальною проблемою для України сьогодні є дисбаланс доходів і витрат: переважають витрати через дефіцит доходів. Доходи не забезпечують ні інвестиційних, ні соціальних витрат, що є причиною неплатоспроможності як виробника так і більшості домашніх господарств. Звідси і має починатися методологія формування стратегії громад, районів, областей і України загалом. Наука і практика ринкової економіки доводять, що ключовим суб’єктом є продуктивна людина, колектив, громада. Їм необхідна свобода підприємництва, приватна власність, доступ до кредитів, такий розподіл їх доходу, що дозволить накопичувати власні кошти і ресурси. Отже, громади мають виробляти, накопичувати і саморозвиватися. Тоді буде багатіти область і Україна.

Стратегія громад має бути спрямована насамперед на:

- зниження грошових витрат невиробничого характеру: утримання незадіяного устаткування, приміщень, оплата непродуктивної зайнятості, утримання незадіяних у виробництві ресурсів, площ будівель і т.д.;

- зростання грошових доходів невиробничого і виробничого характеру: а) доходи від реалізації незадіяних ресурсів і устаткування, оренди; б) доходи від виробництва фізичного продукту, надання послуг, виконання робіт.

- мобілізацію інвестиційних коштів: а) за рахунок реалізованих незадіяних у виробництво ресурсів; б) за рахунок створеного власного чистого продукту (доданої вартості); в) за рахунок бюджетів району, області, запозичень.

Ключовими показниками стратегічного плану розвитку об’єднаних територіальних громад повинні бути:

- обсяг і структура фізичного і вартісного продукту ОТГ в цілому і кожної громади зокрема;

- обсяг і структура вартісного продукту громади в цілому і кожної зокрема: а) затрати (проміжне споживання) на виробництво продукту; б) валова додана вартість (чистий продукт) ОТГ в цілому і кожної зокрема за складовими: оплата праці, амортизація основного капіталу, чистий продукт;
- індекс обсягу фізичного і вартісного продукту громади в цілому і кожної зокрема, цін і потреба в інвестиційних ресурсах;
- основні показник діяльності підприємств-суб'єктів підприємницької діяльності ОТГ і кожної зокрема;
- зовнішня торгівля та інвестиції в ОТГ і її членів і з громади;
- обсяг і динаміка балансу доходів і витрат ОТГ і кожної громади зокрема.

Звісно, що це лише основні фінансово-економічні показники “вектора розвитку громади”, мета якого – забезпечення сталого розвитку громади, області і держави в цілому. А це потребує реалізації політики структурних реформ, децентралізації і дерегуляції для активізації розвитку підприємництва у сфері виробництва фізичного продукту, а не спекулятивної торгівлі зарубіжними речами, у тому числі “секонд-хендом”, несанкціонованих інтернет-ігрових залів, торгівлі продуктами на тротуарах вулиць і містечок.

Засоби реалізації стратегії громади.

В українському суспільстві домінує дух переваги чиновника над сферою його впливу, а не дух економічного зростання і балансу доходів і витрат, якого вимагають об'єктивні економічні закони та дотримання їх виконання. Владні чиновники усіх рівнів хронічно хворі “грошовим синдромом” і ховають нагромаджені ресурси або вдома, або закордоном. З іншого боку, громадяни, громади спостерігають за цим театром, обговорюють або обмовляють їх виконавців. Очевидно, що “політичним, посадовим акторам” цього брудного театру вистачає словечок брехні, щоб заговорити і приспати довірливих виборців, а громадянам – не вистачає знань, інформації, щоб зрозуміти шахраїв у політиці, фінансах, щоб об'єднатися і ініціювати підприємизацію та жорсткий контроль за діями “фінансових чаклунів”. Для цього офіційний державний документ, яким є вже названа Стратегія сталого розвитку “Україна-2020”, дає можливість поставити усіх чиновників на своє місце та виконувати положення зазначеного документа для розвитку, безпеки, відповідальності і гордості за стабілізацію ситуації і добробут в Україні. В пункті 5 “Засоби реалізації Стратегії” (суспільний договір) якраз передбачає владі, бізнесу і громадянському суспільству, водночас і ОТГ, виконувати положення Стратегії. До цього часу ніякого суспільного договору з урядом і Верховною радою України, територіальними громадами, районною та обласною владою немає. Тоді як виконувати положення стратегії і забезпечувати добробут людей?

Для виконання кількох десятків реформ і програм Стратегії необхідно:

- по перше, мати знання сутності фінансових і економічних реформ, здійснення підприємизації і проявляти ініціативу в їх реалізації;

- по-друге, кошти витратити, насамперед, на створення виробництва і реалізації фізичного продукту, доданої вартості і прибутку, а вже з прибутку інвестувати у розвиток інфраструктури і зростання доходів на селі;

- по-третє, об'єднуватися і контролювати місцеву і центральну владу, жити відповідно до принципів гідності на неухильно додержуватися Конституції України і Законів України;

- по-четверте, вимагати від влади проведення реформ, стимулювання інвестицій у підприємства, забезпечення балансу інтересів громад, бізнесу і влади;

- по-п'яте, осуджувати і не брати участь у провокативних маршах, походах, блокадах, які організовують окремі політичні сили, що призводять до політичної і фінансової дестабілізації; якщо блокувати, то не енергетичну систему України, що призводить до великих втрат грошових доходів, а вивезення львівського сміття по областях України; постає питання: чому тривалий час львівська мерія безкарно засипає сміттям Україну, коли зарубіжні інвестори давно пропонують побудувати переробний завод.

Громадам варто знати: свій добробут необхідно створювати власними руками. У демократичній державі і ринковій економіці пріоритет має не державний чиновник, а підприємства і продуктивна людина. Потрібно проявляти виробничу ініціативу і контролювати владу на всіх рівнях.

Аграріям частково компенсують витрати на закупівлю техніки

Сільськогосподарським товаровиробникам, основна діяльність яких – постачання сільськогосподарських товарів, компенсують 20 % вартості техніки та обладнання вітчизняного виробництва.

Для отримання часткової компенсації сільськогосподарським товаровиробникам слід подати заявки та підтверджуючі документи щодо придбання техніки та обладнання до державного банку.

Перелік необхідної документації:

- копія платіжного доручення;
- акт приймання-передачі техніки та обладнання;
- свідоцтво про державну реєстрацію техніки (якщо техніка підлягає обов'язковій державній реєстрації).

Зазначимо, що питома вага сільськогосподарських товарів повинна становити не менше, ніж 75 %. Перелік техніки та обладнання, вартість яких частково компенсується за рахунок бюджетних коштів формується комісією, яка утворює Міністерство економічного розвитку і буде сформований у травні 2017 р.

(Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для часткової компенсації вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 1 березня 2017 року № 130).

Особисті господарства: чи можливе їх перетворення у сімейні ферми? Результати та коментарі до одного соціологічного опитування

Юрій Губені, доктор економічних наук, професор, академік УАЕН, завідувач кафедри,
Петро Олішук, кандидат економічних наук, доцент,
Юлія Коверко, кандидат економічних наук, старший викладач, керівник проекту
 Львівський національний аграрний університет

Наприкінці минулого року деякі селяни Львівщини мали дещо несподіване заняття – вони немов би старанні школярі брали в руки письмові приладдя та заповнювали якісь формуляри. Ні, це не була підготовка до ЗНО серед дорослих, а рідко практикуваний тепер збір інформації для наукових потреб. Саме у ці дні в селі, як і деяких інших селах області науковці кафедри права і підприємництва Львівського національного аграрного університету проводили соціологічне опитування. Одне із них стосувалось економіко-правових проблем розвитку особистих селянських господарств. Як і обіцяли організатори – вони знайомлять широкий загал із попередніми результатами. Наведені відповіді є узагальненим результатом опитування в усіх згаданих у публікації селах.

Фахівці та практики напевно знають, що особисті селянські господарства (далі по тексті – ОСГ) – це цікавий феномен українського сільського господарства. За влучним висловом академіка Володимира Юрчишина, – це нова але спадкова сутність сільського укладу життя. Якщо говорити більш узагальнено та менш поетично, то кожне сімейне господарств (домогосподарство) на селі – це де-факто ОСГ. Більше того, зовсім несподівано чимало домогосподарств у містах, особливо у маленьких містах та містечках теж мають статус ОСГ. Що ж таке ОСГ, і яким є їх статус з точки зору права та економіки?

Відомо, що діяльність ОСГ регламентується спеціальним Законом України “Про особисте селянське господарство”. Але на початку економічних змін на селі (т. з. “трансформації”) законодавець, в пориві ейфорії вбачав організаційну близькість та спорідненість селянських та фермерських господарств, тому досить тривалий час діяв Закон України “Про селянські (фермерські) господарства”. Вважалось, що фермерські та селянські господарства такі собі “господарські брати”, близнюки. Однак поступово все ж таки усвідомили, що це такі окремі організаційні форми господарської діяльності аграрного спрямування. Між ними є суттєві, навіть принципові відмінності.

Те, що між фермерськими господарствами (далі по тексті ФГ) та ОСГ є суттєві відмінності, підтверджено не лише накою, але й практикою. Хоча ФГ та ОСГ розміщені на селі й здійснюють сільськогосподарську діяльність. Але ФГ – це юридична особа, таке собі немов би “підприємство”, зареєстроване, з печаткою, найменуванням, податковими зобов’язаннями, керівником, рахунками в банку та навіть Статутом.

А ось ОСГ – це швидше сільськогосподарська діяльність сім'ї для задоволення власних потреб. Треба розуміти, що ОСГ в Україні утримують у власності одне з найцінніших національних багатств – землю, у формі земельних паїв. Але значно безціннішою є інша “власність” ОСГ – людський капітал, ота вражаюча працьовитість селян, їх любов до землі та хліборобської праці, набуті знання та навички рільництва. І хоча переважну кількість земельних паїв їх власники віддають в оренду великим підприємствам, й на цих наділах що залишились вони показують чудові результати. Посудіть самі, ОСГ, навіть без залучення сучасної техніки, технологій чи методів організації бізнесу й зараз виробляють 97,2 % картоплі, 92,7 % овочів, 90,5 % плодово-ягідних культур, 95,5% молока, 49,5 % м'яса, 88,9 % яєць, 98,1 % меду (Львівська область, 2015 р.)! А якщо додати у цю групу виробників трохи інвестицій, державної підтримки та ринкового сприяння – то напевно вони залишаться ефективними?

Очевидно, що найбільш успішним домашнім господарствам виробленої продукції явно забагато для власного споживання. Та й заробляти “на життя” якось треба? Тому чимало ОСГ поступово набувають товарного характеру, стаючи таким ж виробником, як підприємства чи ФГ. Вже зараз можна назвати багатьох виробників не лише овочів, картоплі, яблук чи декоративних рослин, але й молока, м'яса, меду та іншої тваринницької продукції. Але дивна несправедливість існує стосовно таких товарних ОСГ, коли виробляти потрібну споживачам продукцію – вони є, але коли треба отримати допомогу, соціальний захист чи долучитись до місцевих програм підтримки сільського господарства – їх як би не існує. Чимало проблем у власників ОСГ виникає та напевне виникне із оподаткуванням, оформленням субсидій чи пенсій. Щоб усунути цю ненормальну ситуацію, влада запропонувала свій варіант – Законом України “Про внесення змін до Закону України “Про фермерське господарство” щодо стимулювання створення та діяльності сімейних фермерських господарств» запропоновано оформлення товарних ОСГ у сімейні фермерські господарства (далі по тексту – СФГ). Адже визнаний статус, правильне оформлення та легалізація бізнесу – не лише запорука уникнення різних непорозумінь та конфліктів, але й основа розвитку.

Цими змінами передбачено, що господарська діяльність СФГ повинна здійснюватися у статусі юридичної особи або фізичної особи-підприємця, однак лише за умови, що в його підприємницькій діяльності використовуватиметься лише праця членів господарства (залучення інших громадян може здійснюватися виключно для виконання сезонних та окремих робіт, які безпосередньо пов'язані з діяльністю господарства і потребують спеціальних знань чи навичок). Реєстрація СФГ здійснюється у порядку, встановленому законодавством для державної реєстрації юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців.

Щоб визначити, чи існує реальна основа, бажання та можливості поступового перетворення хоча б частини ОСГ у фермерські господарства сімейного типу, група науковців кафедри права і підприємництва Львівського національного аграрного університету провела комплексне соціологічне опитування в декількох селах Надбужжя Львівщини. Регіон

знаходиться в басейні ріки Західний Буг у Львівській області. Дослідження проводилося за грантом Президента України (конкурсний проект Ф-63), а його керівником була кандидат економічних наук Юлія Коверко.

Про що ми запитали жителів сіл Утішків, Старий Добротвір, Ільковичі, Новоселище, Криве та Дорошів, і які ж ми отримали відповіді?

Лише незначна частина опитаних (7,3%) вважають власне ОСГ основним джерелом доходів, тому що для більшості (76,8 %) це надійне джерело забезпечення сім'ї та родини продуктами харчування. Саме тому вироблена ними продукція переважно ніде не продається (52,4%), і лише у 14,6% господарств реалізовується більша її частина.

Цікаво, що з тієї кількості продукції, що потрапляє на реалізацію, більша частина (57,1%) продається, як правило й переважно на місцевому ринку, решта здається посередникам (12,2%), на переробні підприємства (6,1%) або ж обмінюється на іншу продукцію чи послуги (24,5%).

Такий стан справ відобразився в оцінці рівня задоволення власним господарством. Роботою в особистому селянському господарстві повністю задоволені 11% селян, частково – 74% і майже 15% не задоволені.

Тому розширити своє господарство хотіло б 23% опитаних, рішуче “ні” висловило понад 52%, і майже четвертина селян (24%) не визначились з відповіддю. Як бачимо, попри стійку більшість, значна частина селян вбачає майбутнє у сільськогосподарській діяльності, а така частка у перспективі відображає європейську норму зайнятих рільничою діяльністю. Навіть у випадку, якщо б доходи власної родини (сім'ї) суттєво зросли, майже 40% опитаних продовжили б діяльність власного господарства, вбачаючи у цьому якусь данину традиції, нормі сільського життя чи перспективу.

Стосовно основної теми опитування, то майже 54% респондентів знали, що таке сімейне фермерське господарство, однак перетворити своє особисте селянське господарство у сімейне фермерське господарство погоджується лише 11,0% селян, а ось категорично заперечує це більшість – 58,5%, досить значною є частка тих, хто не знає або ж не визначився із цим (30,5%).

Тому напевне важливими темами розмов державних чиновників із селянами має бути не лише переконування, інформування чи просвіта, але й створення реальних (економічних, податкових, маркетингових) стимулів для такого переходу.

Однак не треба думати, що перспектива “сімейних фермерських господарств” закрита для галицького села. Селяни як ніхто розуміють значення та роль своєї праці та аграрної діяльності. Тому вони все ж бачать можливості для перспектив сімейних ферм, і не лише під впливом сусіднього польського досвіду чи історичного минулого. Адже на запитання: “Чи є майбутнє у сімейних фермерських господарств”, вони більш ніж впевнено відповіли “так” (8,5%), зазначивши “але при створенні відповідних умов” (75,6%), залишивши песимістів у абсолютній меншості (15,9%).

Консерватизм селян у питанні трансформації ОСГ у сімейні фермерські господарства можливо ґрунтується на сучасних економічних реаліях, коли статус фізичної особи, а ще краще – фізичної особи-підприємця (ФОП) є доволі прийнятним для ведення господарської діяльності. Чи не тому, на запитання “якому статусу сімейного фермерського господарства Ви надали б перевагу при його створенні?” більшість віддала перевагу статусу “фізичної особи” (56,1%) або “фізичної особи-підприємця” (29,3%), а позицію “юридичної особи” прийняло лише 14,6% опитаних.

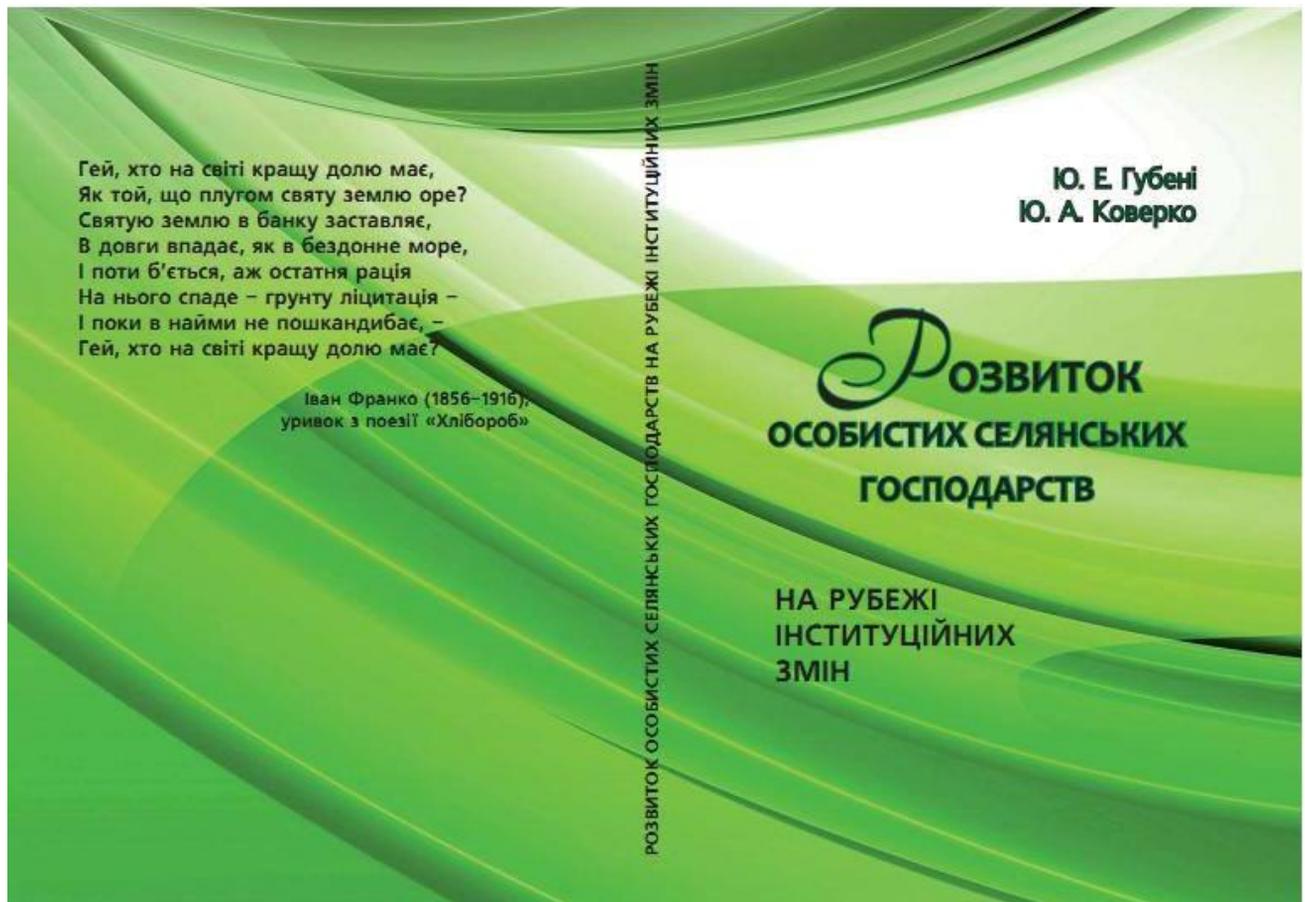
Оскільки нам було цікаво, які ж чинники впливу могли б посприяти зацікавленості у перетворенні ОСГ у сімейні фермерські господарства, то ми теж запитали про це жителів села. А відповіді ще раз переконали нас – наші селяни мають чудові основи економічного мислення, які ще класик економічної теорії Адам Сміт назвав латиною “*homo oeconomicus*” (з лат. – людина економічна, людина раціональна). На рішення створити сімейне фермерське господарство жителів села б підштовхнули та стимулювали: а) державна підтримка (60,2%); б) гарантовані ринки збуту (18,1%); в) податкові пільги (15,7%), г) інформаційна підтримка (6,0%). Ось яким чином селяни немов би сформуливали пріоритети місцевої аграрної політики щодо ОСГ.

Це підтверджується і знаходить розвиток у відповіді на запитання про перешкоди розвитку сімейних фермерських господарств. Такими, на переконання опитаних жителів села є нестабільність у державі (70,9%); загроза оподаткування і звітності (17,4%); потреба реєстрації (8,1%) та навіть – брак інформації та роз’яснень (3,5%).

В проведеному опитуванні ми також встановили декілька позицій та оцінок селян стосовно особливостей ведення власного ОСГ, пов’язавши їх із іншими темами дослідження кафедри права і підприємництва. Зокрема це стосується цікавої теми тарифоутворення та ціноутворення у ОСГ, простішою мовою – вивченням того як формуються ціни на сільськогосподарські послуги (оранку, сівбу чи комбайнування) та дещо більшої теми вивчення оцінок селянами результатів та наслідків економічної реформи в країні, на селі зокрема.

Очевидно, що ведення таких масштабних досліджень силами невеликої, чи не найменшої кафедри економічного факультету ЛНАУ вимагає не лише нашої зібраності, але й підтримки на місцях. Тому ми вдячні найперше жителям сіл, які знайшли час, і можна сказати – відвагу, відповісти чесно на наші анкети. А тому особливо високо цінуємо допомогу тих, хто сприяв нам – працівникам районних відділів агропромислового розвитку, сільським головам і активу сіл. Несподівано теплу підтримку ми отримали й на обласному рівні – директор Департаменту агропромислового розвитку Наталія Хмиз та її заступник Людмила Гончаренко не лише сприяли нам, але й взяли участь в оцінці та вдосконаленні анкет, підсумкового буклету тощо. Наші колеги по кафедрі теж мають бути згадані добрим словом у цій публікації як люди, що виконали частину роботи із підготовки та проведення анкетування у селах.

Отримані нами результати влились цілісно у нову наукову монографію «Розвиток особистих селянських господарств на рубежі інституційних змін» (Л.: Укр. технології, 2016). На обкладинці книги трохи призабуті поетичні рядки Івана Франка з риторичним запитанням: « – Ой, хто на світі кращу долю має, – Як той, що плугом святу землю оре?». Декілька безкоштовних екземплярів видання уже потрапили у публічні бібліотеки, в наукові установи та на робочий стіл нашим партнерам-науковцям. Можливо ще декілька примірників чекають на зацікавлених осіб. А ми готуємо звіт про ще одним дослідженням.

Кози у вашому господарстві

Дмитро Періг, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького

Продовження статті. Початок матеріалу у попередньому випуску видання.

Вовнові породи. Для деяких наших регіонів характерне розведення кількох порід, які мають однорідну і неоднорідну напівгрубу і напівтонку вовну. Однією з найкращих порід вважається ангорська. Від неї отримують однорідну вовну, тому ангорських кіз розводять не лише в нашій країні, але і за кордоном.

Вовна цих тварин має вигляд шовковистих косиць, які досягають довжини 20-25 см. Вовна козлів грубіша, ніж у маток. З віком, особливо після 5-6 років, спостерігається її потовщення.

Ангорська порода. Кращою породою кіз, від яких отримують однорідну вовну (мохер), вважають ангорську. Це спеціалізована порода, яка створена в Туреччині і свою назву одержала від м. Анкари. Кози цієї породи пристосовані до гірських пасовищ. Вони дають однорідну напівтонку довгу білу вовну з люстровим блиском, високою шовковистістю, пружністю та еластичністю волокон. Вовна ангорських кіз складається із покручених шовковистих штапелеподібних косичок довжиною на лопатках 20-25 см, тонина волокон – 50-44 якості. Вовна у козлів дещо грубіша, ніж у маток. Із збільшенням віку, особливо після 5-6 років, вовна у кіз постійно потовщується і дещо укорочується. Ангорські кози характеризуються доброю оброслістю рунної вовни. Середній настриг вовни із 12-місячних кізочок складає 1,5-2,5 кг, з козликів – 1,7-3,0 кг, із повновікових маток – 3,2-3,5 кг, з козлів – 5,0-6,0 кг, рекорд – 12,6 кг. Вихід чистого волокна – 75-80%. При дворазовій стрижці настриг збільшується на 13-30%. Ангорські кози весною линяють, тому запізнення із стрижкою призводить до втрати частини вовни. Жива маса кіз становить 30-35 кг, козлів – 50-55 кг. На 100 маток народжується в середньому 125 козенят. М'ясо ангорських кіз має хороші смакові якості. Маса тушки – 12-22 кг, сала отримують 2-4 кг. Молочна продуктивність за 6 місяців лактації становить 70-100 кг, жирність молока – 4,4-4,5%. Однак ангорських кіз не доять. Ця порода не набула поширення в Україні. Ангорську породу кіз розводять в РФ, США, Туреччині, Ірані.

Пухові породи. Відмітні ознаки пухових кіз – великі розміри, міцна будова тулуба, добре розвинутий кістяк, глибокі груди. Тварини цього напряму вирізняються своїм вовновим покривом, який складається з грубої ості й тонкого м'якого пуху. За період лактації при правильній годівлі пухові кози можуть дати від 200 до 300 кг товарного молока і одночасно вигодувати одного-двох козенят. Шкури дорослих кіз, особливо молодняку, використовують для пошиття шапок, дублянок та іншого зимового одягу. Гарна пухова коза повинна мати світлу масть та білий пух, не грубу ость, міцне руно. Молодняк виростає швидко: до 4-місячного віку вага козенят становитиме вже 45% від маси дорослих тварин. З кожної дорослої кози можна начесати від 250 до 380 г цінного пуху і настригти до 350 г грубої вовни.

Кашмірська порода пухового виробничого напряму виведена в Індії. Тварини мають низькі показники за живою масою – козли досягають 45-50, матки – 28-32 кг, характеризуються високими адаптивними властивостями. У них щільна будова тіла і міцний кістяк, видовжений поперець. Пристосовані до розведення в гірських і степових умовах. Світова слава цієї породи пов'язана з особливостями пуху (м'який, пружний, тонкий), з якого виготовляють знамениті кашмірські шалі та інші види високоякісного трикотажу.

Кашмірську вовну ще називають тибетською. Вовновий покрив кашмірських кіз складається з грубої прямої ості (60-66 мкм) та відносно довгого, тонкого (8,5-14,5 мкм) і густого пуху (підшерстя). З однієї тварини начісують близько 200-500 г пуху. Кашмірські та подібні до них типи кіз здавна поширені в Індії, Пакистані, Ірані, Китаї, Середній Азії та степових районах Киргизстану.

Гірськоалтайська порода кіз виведена на основі придонської породи. Для гірськоалтайських пухових кіз характерна одноманітність за мастю, величиною, будовою тіла та пуховою продуктивністю. Тваринам властива міцність конституції і пристосованість до цілорічного утримання на гірських пасовищах. Вони мають досить високу живу масу, добрі м'ясні якості і здатність швидко нагулюватися. В середньому жива маса дорослих кіз становить 40-42 кг, у віці 18 місяців – 28-32 кг; козлів – відповідно 63,3 і 36 кг. Начіс пуху з дорослих кіз не перевищує 450-600 г. Середня природна довжина пуху в дорослих кіз рівна 8-8,5 см, в однорічному віці – 7-8 см. Вміст пуху у вовні на боці у дорослих кіз коливається від 51,4 до 81,8%; справжня довжина пуху становить 9,4 см, в однорічних кіз – 8,7 см. Пух гірськоалтайських кіз м'який, довгий, еластичний, міцний, придатний для виготовлення усіх видів пухових виробів. Хустки із цього пуху мають хороший товарний вигляд, м'які, з шовковистим блиском. Кози гірськоалтайської породи добре нагулюються і відгодовуються. Після нагулу тварин на високогірських субальпійських пасовищах забійний

вихід у кастратів у середньому складає понад 52%, у маток – понад 46%; вихід м'яса без кісток і сухожил'я – відповідно вище 77 і 73% (до маси туші).

Плодючість гірськоалтайських пухових кіз у районі Центрального Алтаю висока – 145-150 козенят на 100 маток. А ось у високогірній напівпустельній зоні (Південно-Східний Алтай) двійні зустрічаються досить рідко; плодючість тут становить 105-110 козенят на 100 маток. Гірсько-алтайські кози досить стійко передають по спадковості свої позитивні якості. Розводити їх у присадибних господарствах – вигідно.

Чорні пухові кози були отримані під час виведення породи радянська вовнова з використанням місцевих кіз і завезених із США ангорських білих козлів. Схрещування проводилось з метою створення нової породи кіз білої масті з косичною вовною типу мохер. Невелика частина помісного приплоду виявилась чорної масті. Його відібрали в окрему отару і почали проводити з нею відповідну племінну роботу. За величиною і розвитком кістяка чорні кози займають проміжне місце між місцевими і ангорськими: вони крупніші за вовнових, але кістяк їх тонший і коротший, ніж у місцевих. Молоді козлики важчі кізочок в середньому на 2 кг, а дорослі козли важчі кіз на 20 кг. Така велика різниця у живій масі у дорослих тварин обумовлена статевими відмінностями та неоднаковою вгодованістю самок і самців. Кози, як правило, бувають менш вгодованими, ніж козли. Вовна у чорних кіз неоднорідна, різко ділиться: на грубу блискучу коротку ость і тонкий матовий пух. Обидва типи волокон ростуть на усіх частинах тіла, окрім морди і кінцівок. Пух (підшерсток) у кіз більш довший, ніж ость, або рівний їй за довжиною і рівномірно покриває усе тіло. За мастю і ознаками пуховості кози цієї групи однорідні. Новонароджені козенята покриті чорним блискучим волоссям, яке не в'ється. Через 1-2 місяці на тубі одночасно відростають ость і пух, причому ость залишається чисто-чорного кольору, а пух – сірого з відтінком від темно- до світло-сірого, а у деяких тварин – коричневого. За структурою вовнового покриву, фізичними властивостями пухового волокна і за рівнем продуктивності чорні пухові кози подібні до придонських. Начоси з тварин коливаються від 280 до 440 г.

Якщо довжина і товщина волокна залежать від рівня і повноцінності годівлі кіз, то начоси пуху практично визначаються часом вичісування. Линька у тварин проходить інтенсивно, і запізнення зі зняттям руна на 5-10 днів призводить до втрати 20-40% пуху. Середня довжина пуху незалежно від віку у маток становить 8-9 см, у козлів – 9-10 см. У молодняка пух дещо тонший, ніж у дорослих кіз. Шкіра у чорних пухових кіз відносно тонка, щільна, еластична і міцна.

Башкирські кози за продуктивністю наближені до оренбурзьких. Річний начос пуху у племінних кіз 200-300 г середньої якості, кращі особини дають 600г. Пух тонкий, колір його сірий або чорний. Жива маса кіз в середньому становить 38-40 кг (максимальна 50 кг), козлів – 50-60 кг (максимальна 85 кг). Надій молока за 6 місяців лактації 180-200 л. Башкирських кіз розводять на півдні і південному сході Башкирії.

Місцеві грубововнові кози. У місцевих кіз буває відносно компактне тіло з добрим вовновим покривом. Більшість тварин мають могутні роги з шороховатою матовою поверхнею. У місцевих кіз сильний кістяк, сухі ноги з міцними темними копитами. Тварини різних районів відрізняються масою тіла. Місцеві грубововнові кози переважно чорної масті. Зустрічаються кози сірої масті у яких остьові волокна рівномірного сіро-сивого кольору, який не змінюється з віком і по сезонах. Рідше зустрічаються руді, рябі тварини з чорною головою і шиєю. Вовна у кіз неоднорідна, складається із пуху довжиною 4-7 см і ості довжиною 7-15 см. Чим грубіша ость, тим тонший пух. Деяких грубововнових кіз перед стрижкою чешуть. М'ясо – один із важливих видів продукції грубововнових кіз. Маса туш кастрованих козлів становить від 18 до 22 кг, маса внутрішнього сала – до 3 кг; від козенят 6-7-місячного віку отримують тушку масою 7-10 кг. М'ясо грубововнових кіз має високі смакові якості. Молочність кіз становить 70-150 кг, жирність молока коливається від 3,9 до 6,8%. Молочність молодих кізочок удвічі нижча, ніж повновікових кіз. Період лактації триває 5-6 місяців.

Вибираючи високопродуктивну тварину, слід враховувати її походження, будову тіла, форму вимені, вовновий покрив, вік та здоров'я. Здорова коза має бадьорий вигляд, тонку щільну шкуру, гладку блискучу вовну. У неї широкі та глибокі груди, пряма спина, довгий тулуб, прямі, міцні, широко поставлені ноги. Тварина має походити від високопродуктивних батьків. У високомолочної кози вим'я добре розвинуте, не відвисле, кулеподібної або грушоподібної форми, з широко поставленими трохи вперед і у боки дійками середніх розмірів, без маститу. Надій визначають безпосередньо під час доїння. Якщо вим'я після доїння не зменшується в об'ємі і не зморщується, то коза маломолочна.

Вік кіз визначають за зубами-різцями на нижній щелепі. На верхній щелепі різців не буває. У молодняку після року виростає перша пара постійних різців, у 2-2,5 року з'являється друга пара, а у три – третя. У чотири роки молочні різці замінюються на постійні. У вісім років різці у кіз зазвичай випадають, і тварин вибраковують. В основному тривалість господарського використання кіз 7-9 років.

Загальна кормова база.

Кози не вибагливі до кормів. Вони добре використовують грубі, соковиті корми, охоче поїдають полин, колночки, листя чагарників тощо. Потреба кіз у поживних речовинах залежить від віку, статі, періоду кінності та рівня продуктивності.

Грубі корми. У стійловий період основу раціонів кіз становить дрібне степове, різнотравне або лучне сіно. Козам масою 40-53 кг згодують на добу до 2 кг якісного сіна. Якщо його у господарстві мало, корм заміняють на солому. Кози добре поїдають ячмінну та просяну солому, гірше – пшеничну і дуже погано житню. їм також можна згодувувати висушені деревні гілки з листям (віники), замінюючи половину добової потреби у сіні. Віники заготовляють з гілок тополі, берези, верби, вільхи, горобини. Поживнішим порівняно з віниками є висушене листя.

Зернові корми. Овес, ячмінь та інші зернові корми згодують козам до 1 кг на день, козенятам до 0,5 кг. Зерно краще засвоюється, коли його давати у подрібненому вигляді. Для молодняку і козлів-плідників найціннішим кормом є овес, який сприяє швидкому ростові організму і підвищує статеву активність.

Гарним кормом для кіз і молодняку є ячмінь. Козлам, аби запобігти ожирінню, ячмінь дають у суміші з іншими концентратами. Згодуючи подрібнену кукурудзу, молоднякові у раціон додають корми, багаті на білки – бобове сіно або макуху. Горох, сою, боби кози поїдають у вигляді муки грубого помелу.

До легкоперетравного поживного білкового корму належать висівки. Вони необхідні для кіз усіх груп, особливо для молодняку і підсисних маток. Охоче поїдають кози харчові відходи, однак вони мають бути свіжими і не містити кісточок, паперу тощо. Окрім того, до раціону можна включати моркву, буряк, кормовий кавун, кормовий гарбуз і кукурудзяний силос.

Мінеральна підгодівля. Зазвичай кози потребують невелику кількість мінеральних речовин, але навіть мінімальна їх нестача суттєво впливає на життєдіяльність тварин. Так, у маток, які мають нестачу фосфору і кальцію, народжуються слабкі козенята. У них знижена молочність, а у козлів знижується статеві активність і погіршується якість сперми. У гарних кормах, як правило, міститься достатня кількість мінеральних речовин, але бажано, щоб у годівниці завжди була сіль-лизунець.

Технологія відтворення кіз.

Звісно, що ялова матка не дає ані приплоду, ані молока. Для проведення парування кіз необхідно мати одного козла на гурт маток (25-50 голів). Зазвичай утримує козла один з власників кіз за спільною домовленістю.

Козел-плідник не повинен бути спорідненим маткам стада, має походити від високопродуктивних батьків, бути здоровим, з міцною будовою тіла і добре розвинутими статевими органами. Козли пухових і вовнистих порід також повинні мати високу власну продуктивність.

Перед паруванням поліпшують годівлю кіз і козлів, щоб вони мали середню вгодованість. Маток пухових порід припиняють доїти.

Щодня козел може покрити 2-3 матки за ручного способу парування, з перервами на 4-5 годин. Навантаження на молодих і старих козлів – удвічі менше. У молочному козівництві, де утримання козлів є не вигідним, можна використовувати для парування добре розвинутих козликів у віці 7-8 місяців. Покриття козником 7-8 маток за сезон суттєво не відбивається на його вгодованості та смакових властивостях м'яса. Однак забій некастрованих козликів слід проводити якомога раніше. М'ясо дорослих козлів у їжу не придатне.

Вирощування молочних кіз

Молочні породи кіз, завдяки своїм природним і біологічним властивостям та господарському значенню, мають усі переваги і можливості для успішного розведення їх у сучасних умовах сільськогосподарського виробництва в Україні. Але щоб отримати від кози максимум вигоди, слід ретельно дотримуватися умов годівлі, догляду та відтворення.

Спаровування кіз. Тічка у кізочок може вперше розпочатися у віці 4-6 місяців, але не рекомендується дозволяти їм злучатися доти, доки вони не досягнуть живої ваги 32 кг, тобто приблизно у віці 12-14 місяців.

Найсприятливіший період для запліднення кіз – з початку вересня до лютого або березня. Головні ознаки: коза поводить себе неспокійно, часто мекає; її приваблює запах козла; самка часто принохується, крутить хвостом; зовнішні статеві органи припухлі, рожевіють або червоніють, спостерігаються виділення.

Не слід передчасно пускати козла до кози, аби не допустити раннього покриття. Щоб переконатися у готовності самця, слід перевірити його за 2 місяці на повноцінність і стан здоров'я. Під час тічки кози погано їдять корми і дуже неохоче пасуться. Якщо матка залишається непокритою, тічка повторюється через 15-20 діб.

Період кітності. Упродовж кітності кіз треба добре годувати, особливо в другу її половину, коли плід починає інтенсивно розвиватися. Рівень їх годівлі має безпосередній вплив на розвиток і продуктивність очікуваного потомства, його збереження та молочність козематок. Низький рівень годівлі призводить до того, що плід розвивається не за рахунок поживних речовин кормів, а за рахунок резервів тіла матері, отже, козенята народжуються слабкими й недорозвиненими, а у козематок на 30-40 % знижується молочна продуктивність порівняно з тими, яких годують добре.

В останні місяці кітності козі треба згодовувати якісні і поживні корми та не виснажувати її далекими перегонами. Проте моціон у гарну погоду сприяє збільшенню апетиту у тварин, а також кращому розвитку приплоду та легкому проходженню окоту.

Щоб запобігти захворюванням у період кітності та абортам, не можна згодовувати козематкам: поцвілого або промерзлого корму; багато соковитих кормів, що спричиняють сильне бродіння (силос, коренеплоди, кухонні відходи тощо). Не можна також узимку випасати по паморозі та ожеледиці; перед вигоном на пасовище попередньо згодовувати сіно; напувати крижаною водою; допускати скупчення кітних козематок та випасати по дуже крутих схилах і відкосах; різко міняти режим і раціон годівлі.

Утримувати кітних кіз слід у сухому, теплому і освітленому приміщенні без протягів. Не менш як за місяць до окоту, якщо коза сама не перестане давати молоко, її потрібно запустити, тобто припинити доїти, оскільки в цей період плід особливо потребує поживних речовин, а доїння негативно впливає на його розвиток. Запускати козу потрібно поступово, проводячи доїння дедалі рідше та рідше, але, доячи, молоко слід видоювати до кінця, щоб запобігти захворюванням вимені.

За 10-15 днів до окоту приміщення очищають від гною, білять, кладуть суху підстилку, утеплюють двері і вікна, ліквідують перетяги. За кілька днів перед окотом стежать за козою, щоб за необхідності надати допомогу, а в окремих випадках викликати ветеринарного лікаря. У здорової, нормально вгодованої козематки за правильного положення плоду окіт відбувається протягом 20-40 хвилин, і вона не потребує допомоги.

Спочатку з піхви з'являється навколоплідний міхур, заповнений навколоплідною рідиною, який розривати передчасно не слід, оскільки він розширює пологі шляхи і полегшує просування плоду. Зазвичай козенята виходять передніми кінцівками, на яких лежить голова. Щойно пройшла голова, за нею проходить і тулуб – швидко та легко. Якщо козематка після окоту не заспокоїлась, то слід чекати другого козеняти, яке народжується через 10-15 хвилин після першого.

Якщо козематка не може довго народити, а з піхви з'являється одна чи обидві ніжки без головки, то це означає, що плід лежить неправильно і потрібна акушерська допомога. Якщо козеня народжується у навколоплідному міхурі, то, щоб воно не задихнулося, міхур треба розірвати, очистити рот і ніс козеняти від слизу. Після окоту козематка зазвичай підводиться і при цьому пуповина обривається. Якщо ж вона не обірвалася, то її відрізають за 6-8 см від черева козеняти і змазують 5 %-ним розчином йоду, лізолу, креоліну або карболової кислоти.

Вирощування козенят.

Існує два способи вирощування козенят: перший – природний, під матір'ю, а другий – випоювання без матері. Кожен з них має свої переваги й недоліки.

Перший спосіб простіший, тому його частіше застосовують у пуховому та вовновому козівництві. Козенят утримують разом з матками до 3-4-місячного віку, потім відлучають, а маток доять 1,5-3 місяці. Втім, цей спосіб прийнятний і у молочному козівництві. Маломолочних маток з одним козенятком починають доїти через 1,5 місяця після окоту, коли козеня привчиться добре споживати траву, сіно та інші корми.

Маток з 2-3 козенятами починають доїти через 3-4 місяці після окоту, тобто після відлучення козенят. Багатомолочну козу можна доїти одразу після окоту та вирощувати під нею козенят. У цьому випадку частину молока не видоюють, а залишають козеняти, яку пускають до матки у перші дні 4-5 разів, а у наступні 3 рази на добу. Щоправда, утримувані разом з матір'ю козенята турбують кіз постійним ссанням, на пасовищі вони ссуть не тільки свою матір, а і інших кіз, часто гострими зубами травмуючи дійки. Через це ускладнюються доїння кіз та перехід козенят до самостійної годівлі, а також зменшується кількість товарного молока.

Вирощувати козенят без матері складніше. Після народження їх відлучають і вигодовують з пляшечки з гумовою соскою або з мисочки. Молоко дають одразу після доїння або підігрітим до 38 °С. У перші дні життя козеня слід годувати лише молозивом, бажано з мисочки. Вирощуючи козенят без матері, краще дотримуватися певної схеми годівлі.

Згідно з схеми протягом трьох місяців вирощування без матки козеняті згодують: 67 кг молока, 10 кг концентратів, 2,5 кг сухої вівсянки, 12-14 кг різних коренеплодів, 13-14 кг якісного сіна, 0,3-0,4 кг кухонної солі та 0,3-0,4 кг крейди.

Вирощуючи козенят під матками, їх теж підгодовують концентратами, коренеплодами та сіном відповідно до зазначеної схеми. Концентрати згодують у вигляді муки або дерті. Краще їх перемішувати з коренеплодами, які нарізають локшиною. Сіно зв'язують у пучки і підвішують на висоті 30-40 см від підлоги. Мінеральні корми змішують з концентратами.

Незалежно від годівлі молоком, козенят необхідно щодня поїти чистою нехолодною водою. Відлучають козенят у віці 3,5-4 місяців. Роблять це поступово, протягом 10-15 діб. Замість трьох разів їх підпускають до матері двічі, потім один раз на добу. Відлучених козенят тримають ізольовано упродовж 13-15 діб. Коли вони відвикнуть ссати, їх можна утримувати разом із матками. Відлучених козенят краще утримувати на пасовищі з підгодівлею концентратами (200-300 г на голову на добу). Якщо козенят ніде випасати, їм дають зелену масу з різнотрав'я (3-4 кг на голову на день). За гарних умов вирощування козенята досягають восени живої маси 30-40 кг. До початку зимово-стійлового утримання їх уже годують як дорослих кіз.

Практикують ще один спосіб підгодівлі козенят. Їм шиють спеціальні мішечки з двома мотузочками за розміром вимені кози, яких одягають на вим'я і закріплюють за допомогою мотузочків, зав'язуючи їх на спині. Такі мішечки не дають козенятим можливості безупинно ссати козематку, забезпечують режим і норму їх випоювання, захищають вим'я від травмування та від комах. Утримувати козенят з матір'ю легше, вони одержують свіже материнське молоко просто з вимені, добре розвиваються, менше хворіють на шлунково-кишкові захворювання.

У молочному козівництві для отримання більшої кількості товарного молока заведено зазвичай штучне вирощування козенят, яке дає можливість регулювати їх годівлю. Але таке утримання складніше, вимагає ретельного догляду за молодняком у молочний період і навіть за незначної неохайності призводить до шлунково-кишкових захворювань у козенят (диспепсії).

Годівля козенят.

Якщо застосовується штучне вирощування, одразу після народження козенят відлучають від матері і годують з пляшки з гумовою соскою, проте краще привчити їх пити молоко з миски. Для цього козеняті дають зголодніти, потім ставлять біля миски, підгинають передні ноги, а лівою рукою нагинають голову до миски. Коли воно не п'є саме, у молоко занурюють вказівний палець вимитої правої руки і змушують козеня ссати з пальця, притримуючи його мордочку. Якщо козеня почне пити, то палець з рота виймають, а коли не п'є, усе повторюють, доки воно не питиме самостійно.

Привчати козеня пити молоко тільки з пальця не слід, потім важко буде відучувати. Молоко дають свіже, одразу після доїння, або підігрівають до 38°C. У перші 2-4 доби після окоту коза дає молозиво, яке треба обов'язково згодовувати козенятим. Посуд має бути чистим, після кожної годівлі його слід мити гарячою водою та просушувати.

До 7-денного віку козенят годують 5 разів на добу через 3-4 години по 100 г молока, потім разову норму поступово збільшують, а кратність годівлі зменшують. З 14-добового і до місячного віку козеняті згодовують 1,0-1,2 л молока на день, з місячного віку кількість молока зменшують, адже козенята вже починають поїдати інші корми: висівки, подрібнений овес або ячмінь, макуху, а краще суміш цих кормів з додаванням 5 г крейди та 5 г кухонної солі на голову на добу.

Концентровані корми згодовують із такого розрахунку: з 30 до 45-го дня життя – по 75 г, з 46 до 60-го – 125, з 61 до 120-го – 200 г на голову на добу. Для козенят добре варити вівсянку або кисіль зі звичайного пшеничного борошна (100 г борошна на 1 л води), який, починаючи з 10-денного віку, додають у молоко по 150-200 г на голову і поступово збільшують до 600 г на добу, а з 2-місячного віку його поступово виводять із раціону. З 1,5-місячного віку козенятим дають подрібнені кормові буряки: спочатку 100, а потім 200-300 г на голову.

Вирощування молодняка.

На безмолочну годівлю козенят переводять з 3-місячного віку поступово, протягом 7-10 діб. Замість трьох разів, козенят пускають до матерів двічі, потім раз на добу. Одночасно збільшують кількість концентрованих, грубих та соковитих кормів, які згодують тричі на добу. Незалежно від годівлі молоком, козенятам удосталь згодують якісне сіно та напувають чистою нехолодною водою. Концентровані корми краще перемішувати з подрібненими коренеплодами, сіно зв'язувати у пучки і вшати на відстані 30-40 см від підлоги. Відлучений молодняк утримують ізольовано від маток 13-15 діб, після чого він відвикає від ссання і його знову можна утримувати разом із козематками.

За 3 місяці вирощування козенятам згодують 65-70 кг молока, 10 кг концкормів, 2,5-3 кг висівок, 12-14 кг коренеплодів та 13-14 кг якісного сіна.

Улітку козенят краще випасати, підгодовуючи концкормами – 200-300 г на голову. Коли випасати немає змоги, їм дають на добу по 3-4 кг зеленої маси з різнотрав'я.

Нормально розвинене козеня при народженні важить 2,5-4 кг. За правильного вирощування приріст живої маси за місяць, до 6-місячного віку, становить від 3,5 до 5 кг. Восени молодняк досягає живої маси 30-40 кг, і його годують, як і дорослих тварин.

Майже всі козенята народжуються з сережками, але без так званої «бороди», пучка грубого волосся внизу голови. За досягнення статевої зрілості як у козликів, так і в кізочок виростає така «борода» і залишається надалі.

Годівля молочних кіз. Правильна годівля – запорука здоров'я тварин, відтворення стада, підвищення продуктивності кіз та рентабельності козівництва. Якщо козі, яка дає молоко, бракує корму, то він майже весь іде на підтримання життєвих процесів в організмі, а на утворення молока залишається дуже мало.

Кози відчують потребу в поживних речовинах підтримувального корму, який витрачається на дихання, рух, під тримання температури тіла та проходження обмінних процесів в організмі. Незалежно від того, дає коза молоко чи ні, його кількість залежить від її живої ваги. Окрім підтримувального, коза потребує і так званого продуктивного корму, що спрямовується на утворення молока, м'яса, вовни, розвиток приплоду тощо.

Склавши разом кількість підтримувального і продуктивного корму, отримуємо добову норму кормів для кози.

Знаючи потребу кози у поживних речовинах корму і його поживність, легко скласти за наведеними таблицями добову норму кормів для кози та раціон її годівлі.

Годувати кіз треба не менше 2 і не більше 4 разів на добу. Дуже часто годувати не корисно, адже коза значну кількість часу витрачає на румигання. Краще годувати тварин тричі на добу в той самий час. Перший раз в 6-7-й, другий – в 12-13-й і третій – в 18-19-й годині.

Основним кормом для кіз є зелена трава і сіно. Дорослій тварині потрібно на добу 7-8 кг зеленого корму влітку і 2-3 кг грубого – взимку. Найкраще кози їдять лучне, лісове, степове та бур'янисте сіно, гілля дерев з листям (віники), сухе листя, кукурудзяне бадилля, картоплиння, бурякову гичку, гарбузиння, а також яру солому та полову. Соковиті корми легко засвоюються і є добрим молокогінним засобом. Коренеплодів (буряків, моркви, земляної груші, ріпи), капусти й гарбузів можна згодовувати по 2-4 кг на добу, сирої або вареної картоплі – 1-2 кг на добу.

Приблизні добові раціони для кіз живою масою 40-45 кг, що перебувають на стійловому утриманні:

- сухостійній козі першої половини кітності: сіна різного – 1,5-1,7 кг, коренеплодів – 1 кг, концентратів – 0,2 кг;
- сухостійній козі другої половини кітності: сіна різного – 1-1,2 кг, ярої соломи або полови – 0,5-0,7 кг, висівок – 0,4-0,5 кг;
- козі з надоем 2 кг на добу: сіна – 1,5 кг, коренеплодів 2-2,5 кг, концентратів – 0,6-0,8 кг;
- козі з надоем 4 кг: сіна різного – 1,5 кг, соломи ярової 0,5-0,7 кг, коренеплодів – 2,5-3 кг, макухи – 0,4 кг, висівок – 0,5 кг, вівса – 0,2 кг.

Кози не вибагливі до кормів, вони охоче поїдають зайві або нетоварні овочі і фрукти, лушпиння та кухонні відходи. Вони люблять також молоді пагони, гілочки дерев, обгризати кору. Тому в разі випасання їх у садках та молодих насадженнях використовують так званий грудний ремінь: на голову кози вдягають вуздечку, а тулуб за лопатками перев'язують мотузкою. Вуздечку і мотузку зв'язують між передніми ногами ремінцем таким чином, щоб коза вільно ходила і паслась, але не могла ставати на задні ноги, тобто робити «стійку» і пошкоджувати дерева.

На пасовищі з нормальним травостоем коза за день з'їдає понад 7-8 кг зеленої маси. Така кількість трави забезпечує надій молока 2,5-3 л на добу. За вищих надоїв козу слід підгодовувати вранці й увечері концентратами з розрахунку 0,5-0,6 кг на добу. Якщо через згодовування концкормів надій молока збільшується, то кількість їх у раціоні можна підвищити до 1 кг.

Часто козу утримують на прив'язі, що дає можливість не випасати її та використовувати малі ділянки пасовищ. Зазвичай козу прив'язують до кілка, на який надівають кільце (щоб коза не заплуталася) і закріплюють на ньому мотузку – повід завдовжки 5-10 м і більше. Другим кінцем мотузки прив'язують козу за ошийник.

Козам підходять будь-які пасовища, але на мокрих та заболочених їх випасати небажано, щоб вони не заразилися глистами і не захворіли на копитний гнилець. Небезпечно випасати кіз і на молодій люцерні, конюшині, горосі та інших бобових травах, які можуть спричинити тимпанію (здуття рубця).

Улітку кіз треба напувати чистою проточною водою з колодязя, річки або джерела. Не слід використовувати воду з калюжі, болота, ставка, де вода застоюна, а тварини можуть заразитися глистами та іншими хворобами.

Зимовий раціон молочних кіз складається головним чином із сіна, корене- і бульбоплодів або силосу.

Приміром, у *першому варіанті* кози можуть одержувати взимку 2 кг люцернового сіна, а за добового удою молока 1,5-2 кг до 2 кг буряка і 0,4 кг вівса.

У *другому варіанті* раціону тварини одержують лучного сіна 2 кг і кормової капусти 3 кг.

Третій варіант: люцернове сіно – 1,5 кг; лучне сіно – 1 кг; сухий буряк, коренеплоди – 0,5 кг.

Четвертий варіант: люцернове сіно – 1 кг; лучне сіно – 0,5 кг; кормова морква – 2 кг; овес – 0,5 кг.

За більш високих удоїв слід давати у розрахунку на 1 кг молока 0,4 кг концентратів.

Незважаючи на те, що кози невибагливі до кормів, це не означає, що їх можна годувати абияк. Низькі надої часто бувають наслідком поганої годівлі, тому що поживних речовин корму вистачає лише на підтримання їхнього життя.

За надмірної годівлі коза отримує зайвий корм, який не встигає засвоюватися організмом і виводиться з калом та сечею. Частково поживні речовини корму використовуються на утворення жиру, який відкладається в тілі, що не бажано для молочної кози.

Приміщення для кіз.

Для утримання кіз придатні будь-які приміщення. Це може бути сарай, сіни тощо. Невибагливість цих тварин така, що у південних регіонах їх утримують надворі під навісом. Кози чудово переносять холоди, але, як і вівці, погано сприймають вологість, тому, облаштовуючи приміщення, слід подбати про те, щоб будівлі були не лише сухими, але і світлими, з вентиляцією і без перетягів.

Вікна роблять на висоті 1,5-1,75 м від підлоги. Якщо вікна розташовані низько, їх закривають дротяною сіткою. Підлога може бути глинобитною, земляною або дощаною, але з обов'язковим похилом для стікання сечі. Розмір приміщення повинен забезпечувати 2-2,5 м² площі на матку та 1-1,2 м² на голову молодняку.

Взимку в приміщенні треба підтримувати температуру 6-7°C; а якщо там утримуються козенята – 8-10°C. Поряд роблять вигульний майданчик для прогулянок узимку та утримання влітку в суху погоду.

Якщо використовувати рублений сарай, треба простежити за тим, щоб вікна і двері були щільно прилаштовані. Годівниці для сіна можуть бути круглими або подвійними решітчастими. Ясла встановлюють на відстані 60-70 см від підлоги, аби тварини не розкидали корми. Воду для напування наливають у відра, які для зручності можна підвісити до дверей. Підстилка з соломи, тирси або свіжого листя має бути завжди сухою.

У приміщенні кіз краще не прив'язувати. Для кітних кіз та маток з козенятами роблять окремі клітки з дверцятами і годівницями. Рекомендується вздовж стін робити полиці завширшки 60-70 см і заввишки 50-60 см від підлоги. За цих умов кози менше застуджуються, а вовна і вим'я запобігають забрудненню.

Якщо у приміщенні взимку холодно, накопичують товстий шар гною (незмінна підстилка), який забезпечує обігрів. Козлів утримують в окремому приміщенні, оскільки їх специфічний запах передається козам, а отже, і козячому молоку.

Техніка доїння та догляд за вим'ям.

У більшості випадків кіз починають доїти зразу після окоту. Тривалість лактації у них різна і залежить від виробничого напрямку галузі. У спеціалізованих молочних порід вона може тривати 8-10 у звичайних менш поліпшених – не більше 4-6 міс. Спеціалізованих пухових і вовнових кіз доять протягом 2-3 міс після відлучення козенят, а не відразу після їх народження. Середній добовий надій кози становить 1,5-2,5 кг. Від тварин менш продуктивних порід одержують близько 0,5-0,7, від продуктивніших – до 3-3,5 кг молока і більше. Надій за лактацію у кіз звичайних порід досягає 200-400 кг, у спеціалізованих – близько 500-800, а в кращих стадах – до 1000 кг і більше, світовий рекорд – 3080 кг із вмістом жиру 3,9 % (зааненська порода). Козяче молоко може мати неприємний «стійловий» запах, тому слід виконувати всі умови по утриманню та техніці доїння кіз. Слід зазначити, що при дотриманні правил доїння молоко кіз не має неприємного присмаку.

Молочних кіз узимку доять 2 рази на день – в 8 і 20-й годині, а влітку до 3 разів – в 7, 14 і 22-й годині. Доїти слід перед годівлею. Перш ніж розпочати доїння, треба ретельно вимити руки, обмити вим'я кози теплою водою і витерти чистим рушником. Потім частини вимені по черзі масажують.

У кіз довгі дійки (5-12 см), тому їх доять так само, як і корів, зазвичай збоку. Перед видоюванням вим'я підмивають і насухо витирають. Перші краплі молока здоюють у окремий посуд, оскільки в них можуть міститися бактерії. Доять кіз теж кулаком. Спочатку кожен дійку захоплюють великим та вказівним пальцем і ритмічно кілька разів стискають до появи цівки молока. Потім видоюють молоко з вимені послідовним стисканням дійок пальцями – вказівним, середнім, безіменним та мізинцем. Доять швидко і спокійно. Видоювати треба до кінця, інакше у тварин може розвинути мастит. Після закінчення доїння вим'я вдруге масажують і витирають рушником. Дійки слід змазати вазеліном, аби не утворилися тріщини. Найвищий удій від кози можна отримати у третю-четверту лактацію, тому тварину слід терпляче доглядати і добре годувати з урахуванням росту, розвитку і продуктивності. За 40 днів до парування доїння кіз припиняють. Щоб не викликати захворювання вим'я у високомолочних кіз, їх запускають поступово, скорочуючи давання соковитих кормів, води та кількість доїнь на добу.

Чесання пуху і підстригання

Чесання кіз доволі трудомісткий процес. Щоб вчасно та повністю зібрати пух з найменшою кількістю ості, слід точно встановити початок його линяння. Для цього роблять проділ у вовні рукою: якщо пух починає відділятися, то негайно слід починати чесання.

Кіз пухових порід краще чесати двічі з перервою у 15-18 днів. Після першого чесання пух зазвичай залишається на стегнах, потилиці, шиї, хребті. Під час другого чесання він легко вичісується. Насамперед треба вичесати дорослих валахів, племінних козлів, а потім уже маток. Кіз на останній стадії кітності вичісувати не можна.

Тварин не годують 8-10 годин, козу прив'язують за роги або укладають боком на стіл зі зв'язаними ногами. Чешуть від спини до черева обережно, щоб не пошкодити шкіру. Пух вичісують спеціальним гребінцем – дерев'яною лопаткою з ручкою та довгими зігнутими у вигляді напівкільця зубцями, які роблять із міцного сталевого дроту діаметром 2-3 мм. Гребінці бувають двох видів: перші призначені для вичісування пуху, а другі – для попереднього розчісування кісок і звільнення вовни від сміття та інших домішок.

У різних зонах країни кіз вичісують у різний спосіб, відповідно до якого облаштовують місце для цієї процедури. Так, у господарствах Луганщини для чесання кіз пристосовують світлу частину приміщення, у якій роблять настил з дощок заввишки 0,5 м, завдовжки 1-1,5 м. Підлогу застеляють брезентом. Приміщення розгороджують на дві частини – для вичесаних та невичесаних кіз. Тварин обережно кладуть боком на настил, зв'язують їм ноги. Спочатку розчісують вовну в тому напрямку, де лежать кіски, потім чистять пух. Гребінець ведуть від спини до черева, не натискаючи на нього, щоб не пошкодити шкіру тварини. У міру накопичення пуху на гребінці чесальник знімає його і складає у мішечок. Обчесавши один бік, козу ставлять на ноги, а потім кладуть на інший бік. Далі обережно вичісують пух на животі. Після вичісування кіз стрижуть овечими ножицями або машинкою. Стрижку проводять, коли стане тепло, але не після того, як вовна втратить свої властивості. Кози, тим більше обстрижені, бояться переохолодження, тому їх у прохолодну погоду утримають у приміщенні.

Стан і перспективи вирощування енергетичних культур

Роман Войтович, *вчений секретар Львівської філії УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого*

Енергетичні потреби людства покриваються за рахунок нафти на 35%, вугілля – 23, газу – 21, ядерного палива – 7%, поновлюванні джерела енергії 14%. За матеріалами експертів, частка відновлюваних джерел енергії у загальносвітовому паливно-енергетичному балансі в 2050 році може досягти 50%, а за прогнозом Світової енергетичної Ради – до 80-90% на кінець століття. Німеччина і Швеція до кінця цього сторіччя планують всі сто відсотків енергії отримувати за рахунок відновлюваних джерел. Русійними силами розвитку європейського ринку твердого біопалива є політичні рішення ЄС щодо перетворення Європи на зону екологічно чистого виробітку енергії, економічні чинники у вигляді дотацій по “зеленому тарифу”, технологічні інновації щодо перетворення біомаси на енергію.

Бурхливий розвиток біоенергетики в усьому світі визначає збільшення виробництва та переробки поновлюваної сировини. Одним із джерел енергії є деревина, яка використовується активно не лише в приватному господарстві, але й у розвинених країнах на біоенергетичних електростанціях. А від цього і ліси меншають, і ціна на дерево зростає.

В умовах різкого зменшення запасів мінеральних видів палива та обмежених можливостей нарощування природних поновлювальних енергетичних ресурсів (гідроенергія, сонячна та вітрова енергія тощо), використання енергії біомаси для виробництва твердих, рідких та газоподібних палив набуває актуального значення. За допомогою механічних, хімічних, термічних, біологічних або комплексних технологічних процесів біомасу в умовах агропромислових підприємств на новітньому обладнанні трансформують у газове (біогаз), рідке (дизельне біопаливо і біоетанол) чи тверде (паливні брикети, гранули із соломи тощо) біопалива. На сьогодні у світі приблизно 11% енергетичних потреб покривається за рахунок біопалива.

Найбільші площі енергетичних плантацій закладено таких європейських країнах як: Норвегія, Данія, Німеччина, Австрія, Польща та Швеція. В Швеції плантації енергетичних культур займають понад 20 тис. га, побудовані теплові станції, які працюють на біомасі. Державна політика країни спрямована на енергетичну незалежність від країн-експортерів енергоносіїв. І з кожним роком перелік країн, в яких створюються біоенергетичні плантації розширюється. Реальні можливості енергетичних плантацій сьогодні вивчаються на багатьох дослідних ділянках в усьому світі і в Україні зокрема. Однак, мабуть, найстаріше насадження такого плану існує у Швеції. З початку 1990-х років там почалася наукова робота на великій ділянці, засадженій вербою.

Це дозволило науковцям переконати пересічних громадян у доцільності вирощування енерговерби. Нині в Швеції під вербою знаходиться 16 тис. га, з яких отримують сировину для теплоелектроцентралень.

У Німеччині також тривають проекти з дослідження та використання енергетичних дерев — верби та осини.

Такі ж дослідні ділянки під енергодеревами закладені й в інших країнах. Однак досі вони знаходяться на стадії пілотних проектів. Причиною такого стану речей є те, що деревина з цих плантацій не конкурентоспроможна. На ринку досить велика пропозиція відходів деревообробки та старого дерева. Щоправда, в найближчому майбутньому ситуація може докорінно змінитися.

Поляки також зацікавилися вирощуванням енергетичної верби. Поки що важко оцінити масштаби плантацій, однак певну картину дає та кількість компаній і організацій, що пропонують саджанці енергетичних культур та дорадчі послуги з впровадження енерговерби та енерготополі у сільське господарство.

В Європі цілковита площа вирощування міскантуса в 1995-1996 рр. становила біля 170 га, в 1998 році була ще малою, а найбільша площа була в Швеції (300га). В 1993 році встановлено Європейську Сітку в 10 країнах і вирощування проводилось вже у 18 місцях. З 1994 року започатковуються великі міжнародні проекти, наприклад в Німеччині, які реалізує фірма Vaba Oel AG.

Енергетичний сектор України на 60% залежить від енергоносіїв інших країн. Розвиток біоенергетичних технологій зменшить залежність України від імпортованих енергоносіїв, підвищить її енергетичну безпеку завдяки організації енергопостачання на базі місцевих відновлюваних ресурсів, створить значну кількість нових робочих місць (переважно в сільських районах), зробить великий вклад у поліпшення екологічної ситуації.

Перспективним додатковим джерелом енергії на сьогодні є вирощування рослин для виробництва біопалива, яким властивий високий потенціал енерговіддачі і швидкі темпи відновлення. Енергетичні рослини, які вирощуються для отримання енергії чи палива, в найближчому майбутньому можуть створити конкуренцію викопним енергетичним ресурсам. Біомаса енергетичних культур є постійно відновлювальним джерелом енергії з нульовим балансом вуглекислого газу та метану для природи.

Для виробництва біоенергетики можуть використовуватись зернові, зернобобові та технічні культури (кукурудза, пшениця, соя, соняшник, цукрові буряки, ріпак тощо), а також швидкоростучі дерева і багаторічні трави (тополя, верба, міскантус, світчграс, сорго та інші).

Технології вирощування сільськогосподарських культур, призначених для переробки на біопаливо, майже не відрізняється від технологій вирощування їх на продовольчі потреби. Обидві технології передбачають виконання однакових технологічних операцій з обробітку ґрунту, сівби, догляду за рослинами тощо.

Сільськогосподарські культури, які пропонуються вирощувати на біопаливо, є однорічними рослинами, тому кожного року необхідно проводити весь комплекс польових робіт, які передбачені агротехнікою вирощування даних культур, вимагає значних витрат.

За умови використання сільськогосподарських культур на енергетичні потреби створюється конкуренція для продовольчих культур. Вирощування сільськогосподарських культур на енергетичні потреби вимагає виділення певної площі ріллі, внаслідок чого зменшиться площа під продовольчими культурами, що приведе до зменшення їх валового виробництва.

Використання швидкоростучих дерев і багаторічних трав для виробництва енергії потребує менших затрат коштів. Ці енергетичні культури є багаторічними рослинами і здатні давати біомасу протягом тривалого періоду – від 15 до 25 років. Основні витрати коштів використовуються в перший рік на підготовку ґрунту, садіння і сівбу та догляд за рослинами. На другий рік проводять лише технологічні операції по догляду за культурами. Починаючи з третього року виконують тільки збирання біомаси.

Багаторічні дерева та трави для виробництва біопалива мають значні переваги в порівнянні з сільськогосподарськими культурами: високу продуктивність біомаси, невибагливість до ґрунту, посухостійкість. Ці рослини можливо вирощувати на малопродуктивних землях, які не зовсім придатні для вирощування продовольчих культур.

Промисловому вирощуванню енергетичної верби, міскантусу та світчґрасу має передувати детальне вивчення оцінки можливих ризиків та переваг, які необхідні для підтримання сталого розвитку аграрних систем із метою забезпечення продуктами харчування та виробництва енергії. Ще однією проблемою, яку необхідно вирішити для ефективного вирощування енергетичних культур в Україні є розробка технічних засобів для садіння кореневищ і саджанці, сівби насіння та міжрядного обробітку посівів і посадок.

В більшості населених пунктів у сільській місцевості будівлі громадських установ (дитячі садки, школи, медичні заклади, громадські центри тощо) обігріваються за рахунок спалювання невідновлювальних енергоносіїв (вугілля і газу тощо). У цей час, у сільському господарстві потенційний надлишок біомаси становить близько 21 млн. т, що еквівалентно 10,1 млн. т. умовного палива. Потенційні енергоресурси відходів сільськогосподарського виробництва майже у 20 разів перевищують потреби в паливі котелень сільгоспідприємств та у 3,4 рази більше споживання палива у всіх опалювальних котельнях, розташованих в сільській місцевості.

Найбільш розповсюдженими джерелами біомаси є сільськогосподарські відходи, відходи деревини, енергетичні культури, відходи тваринництва, тверді побутові відходи, осад станцій аерації та потенціалу торфу.

Методи одержання енергії з біомаси в даний час є: пряме спалювання, піроліз, газифікація, анаеробна ферментація з утворенням біогазу, виробництво спиртів та олій для одержання рідкого моторного палива. Для виробництва теплової енергії з біомаси в сільській місцевості найбільш прийнятними є дві технології: спалювання твердого палива і біогазові технології.

Впровадження біогазових технологій вимагає значних фінансових ресурсів через високу вартість біогазових установок та значний термін окупності капіталовкладень. Так, для ферми на 10 тис. голів свиней витрати на придбання і введення в експлуатацію біогазової установки становлять від 7 млн. грн. до 8 млн. грн. Вартість малих біогазових установок для особистих господарств залежить від їх потужності: ціна установки потужністю 5 м³ близько 30 тис. грн.; 8 м³ – 40 тис. грн.; 10 м³ – 45 тис. грн. Окупність біогазового проекту складає в середньому 5-6 років з урахуванням зеленого тарифу та 20-25 років без нього. Ще однією причиною, яка стримає розвиток виробництва біогазу в наших кліматичних умовах є необхідність підігрівання установки в холодний період року.

Технологія прямого спалювання є найбільш простий спосіб отримання енергії з біомаси. Вона проста і комерційно доступна. Сучасні системи спалювання можуть працювати на різних видах палива: солом'яні тюки, дрова, щепу, брикети, тверді побутові відходи.

Швидкий розвиток промисловості призводить до все більшого забруднення навколишнього середовища. Забрудненню піддається повітря, вода та ґрунт. Відбувається деградація ґрунту. Дуже небезпечним для людей та тварин є забруднення важкими металами та токсинами. На забруднених територіях неможливе вирощування продовольчих культур і обмежене вирощування пасовищних культур. Ці території потребують рекультивації.

Одним з ефективних способів рекультивації земель є вирощування рослин на енергетичні цілі. Цей спосіб рекультивації призведе до систематичного зниження рівня забруднення території. У європейських країнах для рекультивації земель використовуються рослини верби. Річ у тім, що корінці цих рослин “витягують” з ґрунту 80 % забруднення.

Усі види верби відрізняються сильним приростом біомаси. Коренева система часом сягає навіть 8-10 м, через що корені пронизують не лише родючий шар ґрунту, але й проникають значно глибше. Дослідження шведських і польських учених показали ефективність використання плантацій верби для біодеградації металів зі стічних осадів. Тут верба відіграє роль своєрідного фільтра, який разом з поживними речовинами вбирає також і метали.

При вирощуванні міскантуса утворюється позитивний баланс по гумусі, тому що після 4 років вирощування міскантус накопичує 15-20 т. підземної біомаси, що еквівалентна 7,2-9,2 т. вуглецю на гектарі.

Іншою небезпекою використання викопних ресурсів (газу, нафти, вугілля,

торфу), в паливно-енергетичному комплексі є викиди в атмосферу великої кількості CO₂. Наслідком цього є поглиблення парникового ефекту. В масштабі світу головним абсорбентом CO₂ є рослини. Вирощування енергетичних культур, які інтенсивно зв'язують вуглекислий газ і утворюють високий врожай біомаси, який можна було б використати на енергетичні цілі, дозволило б значно зменшити емісію CO₂.

До енергетичних культур відносяться чотири групи рослин:

- деревні рослини швидкої ротації (тополя, верба, евкالیпт);
- швидкоростучі, багаторічні трав'яні рослини (*Miscanthus* spp., *Arundo* spp., *Spartina* spp.);
- багаторічні дводольні рослини (*Cynaria* spp.);
- однорічні рослини (*Sorghum* spp.).

Вагомим аргументом впровадження вирощування рослин на енергетичні цілі є загосподарювання виведених з використання сільськогосподарських ґрунтів. На таких ґрунтах можна висадити ліс, а також вирощувати енергетичні рослини, які не вимогливі до родючості ґрунтів, живлення і добрив. Також від них вимагається утворення високого врожаю, який можна було б використовувати у промисловості. Вирощування рослин такого роду могла б становити додаткове джерело доходів для селян.

Розвиток фітоенергетичної галузі сприятиме надходженню інвестицій в аграрний сектор, що зумовить зростання зайнятості населення та додаткових джерел доходів. Переробка біомаси на місцевих підприємствах покращить енергозабезпечення аграрних регіонів України, що дасть змогу отримати теплову енергію в 2-4 рази дешевшу, порівняно з природним газом (табл. 1).

Енергетична цінність та вартість виробництва енергії з традиційних викопних енергоресурсів та енергетичних культур наведена в таблиці 1.

Таблиця 1.

Енергетична цінність традиційних викопних енергоресурсів та енергетичних культур

Вид палива	Енергетична цінність (ГДж/т)	Вид палива	Енергетична цінність (ГДж/т)
Мазут	43	Енергетична верба	20
Кам'яне вугілля	26	Міскантус	17
Кокс	21	Світчграс	17
Природний газ (1000м ³)	38		

Вирощування енергетичних культур для виробництва біопалива на зазначених землях збереже від ерозії гумусний шар і загалом покращить екологічний та енергетичний стан країни та її енергозабезпеченість.

ПРОЕКТ ПРОГРАМИ
CLIMATE SMART AGROFORUM 2017
Західно-українська сесія

Дата: 28 квітня 2017 р.

Міжнародний аеропорт «Львів» ім. Д.Галицького Пасажирський термінал «А», Конференц-зал №1, вул. Любінська, 168.

9:30 – 10:00 Реєстрація учасників

10:00 – 10:30 Відкриття. Вступне слово

- **Олег Синютка**, Голова Львівської обласної державної адміністрації
- **Ольга Трофімцева**, Заступник міністра аграрної політики і продовольства України з питань євроінтеграції
- **Світлана Гринчук**, директор Департаменту з питань зміни клімату та збереження озонового шару Міністерства природи

10:30 – 13:30 Дискусійна панель №1:

Адаптаційні заходи до зміни клімату в Західній Україні

Запрошені експерти:

- Тамара Кутонова, консультант ОБСЕ
- Руслан Гречаник, директор Департаменту екології та природних ресурсів Львівської облдержадміністрації
- Володимир Кравчук, директор Українського науково-дослідного інституту прогнозування та випробування техніки і технологій для сільськогосподарського виробництва ім. Леоніда Погорілого
- Тетяна Адаменко, Український гідрометеорологічний центр ДСНС
- Панасенко Вікторія, головний науковий співробітник Українського центру екології ґрунтів,
- Герман Седрик, керуючий партнер страхового брокера EUROP Insurance Brokers
- Представник IFC (уточнюється)
- Представник компанії виробника засобів захисту рослин та насіннєвого матеріалу (уточнюється)

Модератор: Михайло Малков, Міжнародний консультант FAO

Тематики для обговорення:

- Тенденції зміни глобального і регіонального клімату та її наслідки
- Перерозподіл природно-кліматичних зон та зміна умов ведення сільського господарства
- Синхронізація темпів змін та перегляд спеціалізації українського АПК
- ГМО – головний шкідник чи адаптаційний напрямок зі селекціонування стійких сортів?
- Відповідальні джерела енергії в ланцюгах зниження собівартості агровиробництва
- Адаптаційні технології та програми зі стимулювання виробників

Продовження програми на наступній сторінці

13:30 – 14:00 Перерва

14:00 – 17:00 Дискусійна панель №2:

На шляху до сталого розвитку. Від органічного виробництва до відновлення біорізноманіття

Запрошені експерти:

- Наталія Хмиз, директор Департаменту агропромислового розвитку Львівської обласної державної адміністрації
 - Ніколя Перрен, радник з питань сільського господарства Посольства Франції в Україні
 - Сергій Галашевський, директор органу сертифікації «Органік Стандарт»
 - Марія Махновець, консультант з експорту органічної продукції з України та налагодженню торговельних зв'язків
 - Олена Березовська, президент ГО «Органічна Україна»
 - Наталія Чоловська, президент ЛМГО «Екотерра»
 - Тетяна Яблонська, органічний виробник, ініціатор проекту «Сімейна Кошик organic & local food»
 - Олександр Коляда, генетик Лабораторії Епігенетики Інституту Геронтології НАМНУ
- Модератор: Титаренко Дмитро, керівник проекту AgroportEx

Теми для обговорення:

- Індикатори якості агроекологічного стану на прикладі Львівської області
- Альтернативна система продовольства: підвищення продуктивності в сільському господарстві та відповідальність перед навколишнім середовищем
- Відповідальні технології – здорове продовольство. Маркетингові міфи та реальність
- Виробничий потенціал та сучасні реалії збуту
- Сучасні тренди. Шляхи синхронізації попиту та пропозиції
- Кооперація – партнерство заради сталого розвитку. Виклики та можливості
- Залучення нових «гравців» – передумова для розвитку сільських територій

В рамках панелі відбудеться перший етап обговорення розвитку електронної органічної кооперації

ДАТА ПРОВЕДЕННЯ:
27.04.2017 р.

МІСЦЕ ПРОВЕДЕННЯ:
вул. Любінська, 168
міжнародний аеропорт
«Львів» ім. Д.Галицького
Термінал «А»
Конференц-зал № 3

ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА та СТАЛЕ СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО

ПРОЕКТ ПРОГРАМИ СЕМІНАРУ

12.30-13:00 Реєстрація учасників

13.00-13:30 Відкриття. Вступне слово

Наталія Хмиз, директор департаменту агропромислового розвитку Львівської ОДА

Якуб Скорупський, голова Коаліції Чиста Балтика (ССВ)

Марія Басова, менеджер програм Коаліції Чиста Балтика (ССВ) (Уппсала, Швеція)

13.30-17:30 Продовження семінару

17.30-18:00 Відкрита дискусія

ЗАПРОШЕНІ ЕКСПЕРТИ

Якуб Скорупський, голова Коаліції Чиста Балтика (ССВ), експерт з екологічно безпечного промислового тваринництва та птахівництва (Щецин, Польща)

Гуннар Норен, старший радник Коаліції Чиста Балтика (ССВ), експерт з екологічного збалансованого сільського господарства та екосанітарії (Уппсала, Швеція)

Грицишин Петро, к.т.н., експерт з екосанітарії, директор Західного центру Українського відділення Всесвітньої лабораторії (Львів, Україна)

Марія Станішевська, експерт з органічного сільського господарства, Польський Клуб Екологічний (Глівіці, Польща),

Йосип Тибурскі, професор Вармінсько-Мазурского Університету, експерт з органічного землеробства (Ольштин, Польща)

Олександр Богачик, консультант в Україні, експерт з питань з добробуту тварин COMPASSION IN WORLD FARMING

Олександр Джига, фермер, експерт з плодоовочівництва (Вінниця, Україна)

Наталія Чоловська, президент ЛМГО «Екотерра» (Львів, Україна)

Coalition Clean Baltic
Коаліція Чиста Балтика (ССВ, Швеція)
www.ccb.se

ЕкоТерра

Львівська міська громадська організація
www.ecoterra.lviv.ua

Західний центр Українського відділення «Міжнародного центру наукової культури – Всесвітня лабораторія»

ТЕМИ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ

- ✓ Важливість охорони поверхневих вод в басейні Балтійського моря
- ✓ Поводження з відходами на великих тваринницьких комплексах
- ✓ Покращення санітарного стану ґрунту в екологічному господарстві
- ✓ Сучасні підходи до добробуту тварин на тваринницьких комплексах. Приклад країн ЄС
- ✓ Біоферментація – як метод оздоровлення та збагачення ґрунтів на тепличних господарствах та в садах
- ✓ Розвиток органічного виробництва – запорука екологічної безпеки регіону
- ✓ Сійка санітарія та управління стічними водами в Швеції
- ✓ Безпечні екосанітарні способи зменшення стічних вод в сільській місцевості
- ✓ Локальні очисні споруди в Польщі – альтернативний спосіб вирішення санітарних проблем в органічному господарстві

За фінансової підтримки:

FORUMSYD

Оптові ціни на продукцію (станом на 13.04.2017 р.) (1 кг/ грн.)

ПРОДУКТ	мінімальна	середня	максимальна
ПРОДУКЦІЯ РОСЛИННИЦТВА ВІТЧИЗНЯНОГО ВИРОБНИЦТВА			
Гарбуз	8,00	11,00	14,00
Капуста білокачанна	5,00	8,00	8,00
Капуста савойська	18,00	19,00	20,00
Салат	45,00	45,00	45,00
Картопля стандарт	4,00	4,50	5,00
Морква	5,50	5,20	6,00
Буряки столові	2,30	2,40	2,50
Огірок корнішон	58,00	58,00	58,00
Капуста пекінська	33,00	33,00	33,00
Капуста червонокачанна	10,00	10,00	10,00
Часник	60,00	72,50	85,00
Редиска пуч.	9,00	9,50	10,00
Цибуля ріпчаста жовта	3,00	3,50	4,00
Крупа гречана ядриця вищий сорт	30,00	30,00	30,00
Цукор	15,10	15,10	15,10
Гриб глива	37,00	37,00	37,00
Гриб печериця	40,00	40,00	40,00
Груша	30,00	37,50	45,00
Яблуко Голден	9,50	10,20	11,00
Яблуко Айдаред	9,00	9,80	10,50
Яблуко Джонаголд	9,00	9,50	10,00
Яблуко Ліголь	9,00	10,00	11,00
Яблуко Чемпіон	9,50	10,80	12,00
Борошно пшеничне вищ.гат	7,40	7,40	7,40
ПРОДУКЦІЯ ТВАРИННИЦТВА ВІТЧИЗНЯНОГО ВИРОБНИЦТВА			
Яйце куряче столове відбірне, десяток	15,00	15,00	15,00
Сир Радомер 45%	155,00	155,00	155,00
Щука жив.	85,00	85,00	85,00
Форель річкова жив.	146,00	146,00	146,00

Складено за даними ТОВ "РСП "Шувар"

Назва заходу	Дата проведення	Місце проведення	Детальніша інформація
Конференція «Нішеві культури»	20 квітня 2017 р.	м. Київ, Дипломатична академія МЗС України, вул. Велика Житомирська, 2	www.confua.com/uk/event/9
Дні агротехнологій. Посів	20 квітня 2017 р.	Київська обл., Бориспільський р-н, с. Велика Олександрівка, ТОВ «Агро-Region»	www.ucab.ua
Міжнародний навчально-практичний тренінг «Малина, ожина, суниця: кращі практики вирощування»	21 квітня 2017 р.	м. Вінниця, ТРЦ «Мегамолл» (конференц-зал), вул.600-річчя,17	www.fruitproject.com.ua
Міжнародний форум з підтримки фермерства «Agroport West Lviv 2017»	27-29 квітня 2017 р.	м. Львів, Міжнародний аеропорт «Львів» імені Данила Галицького	www.agroport.ua
Весняний Діловий Форум у Львові	27-28 квітня 2017 р.	м. Львів, «Арена-Львів», вул. Стрийська, 199	www.dilovyy-forum.com.ua
Конференція виробників бакалійних виробів «Бакалія 2017»	27 квітня 2017 р.	м. Київ, Виставковий центр «АККО Інтернешнл», Пр-т Перемоги, 40-б	www.bakaliya-export.com.ua/2017/ukr
Національний день ферми	19 травня 2017 р.	Запорізька обл., Кам'яно-Дніпровський р-н, ПАТ «Племзавод «Степной»	www.farmday.com.ua/2017/may/ukr
Міжнародний екологічний форум «Еко Форум – 2017».	30 травня – 1 червня 2017 р.	м. Запоріжжя, ВЦ «Козак-Палац», вул. Перемоги, 70-б	www.ucci.org.ua
XVIII Міжнародний науково-практичний форум «Теорія і практика розвитку агропромислового комплексу та сільських територій»	20-22 вересня 2017 р.	Львівська обл., м. Дубляни, Львівський національний аграрний університет, вул. Володимира Великого,1	www.lnau.lviv.ua

Зарубіжні події

Форум «Білорусь молочна 2017»	27-28 квітня 2017 р.	Білорусь, м. Мінськ	www.tc.by/exhibitions/dairy2017
Сільськогосподарська виставка «Агра»	04-07 травня 2017 р.	Німеччина, м. Лейпциг	www.wwww.agra2017.de
Міжнародна експо-конференція «Meat. Milk»	10-12 травня 2017 р.	Румунія, м. Пояна-Брашов	www.meat-milk.ro

РЕДАКЦИОНА КОЛЕГІЯ ВИДАННЯ:

МУЗИКА П.М. – ГО «Львівська аграрна палата» (голова РЕДКОЛЕГІ); СТЕФАНИШИН І.М. – ТОВ «РСР «ШУВАР» (ЗАСТ. ГОЛОВИ РЕДКОЛЕГІ); ВУЙЦИК І.М. – ГО «Львівська аграрна палата»; ПАНЬКІВ І.Я. – БО «Львівська аграрна дорадча служба»; ДОМАНСЬКИЙ А.Я. – ГО «Львівська аграрна палата»; СОЛОМОНКО Д.О. – Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького (випусковий редактор). АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: м. Львів, вул. Залізнична, 16, 2-й пов., тел./ф. +38 (032) 294-84-03, +38(067) 803-60-32

ПЕРІОДИЧНІСТЬ ВИДАННЯ: ДВА РАЗИ НА МІСЯЦЬ

ПОБАЖАННЯ ТА ЗАУВАЖЕННЯ ДО ЗМІСТУ ЕЛЕКТРОННОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО БЮЛЕТЕНЯ «ВІСНИК АГРОФОРУМ» ПРОСИМО НАДСИЛАТИ НА Е-MAIL: LVIVAGRI@GMAIL.COM